

ISÄT PÄIVÄKODIN ARJESSA

Saara Harju

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

Lastentarhanopettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Harju, Saara. Isät päiväkodin arjessa. Helsinki, kevät 2010, 64 s., 2 liitettä.
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosiaali- ja kasvatusalan suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää isien näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä sekä kartoittaa, millaiseen päiväkodin järjestämään toimintaan isät lähtisivät mukaan. Opinnäytetyö liittyi Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeeseen, jonka yhtenä tavoitteena oli saada isiä aktivoitumaan entistä enemmän mukaan päiväkodin ja koulun arkeen ja toimintaan.

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella 1–5-vuotiaiden päiväkodissa olevien lasten isiltä. Kyselylomake toimitettiin neljään eri päiväkotiin. Yhteensä lomakkeita jaettiin 88 kpl, joista palautettiin täytettynä 31 kpl. Aineisto analysoitiin teemoittelua käyttäen.

Tutkimustulosten mukaan molemmat vanhemmat osallistuivat melko tasapuolisesti kodin ja päiväkodin arkeen liittyviin asioihin. Isien mielestä heidät huomioitiin lastensa päiväkodissa tasavertaisesti äitien kanssa. Isät pitivät päiväkodin kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä, erityisen tärkeinä yhteistyön muotoina pidettiin päivittäisiä keskusteluja päiväkodin henkilökunnan kanssa ja päiväkodin kasvatuskeskusteluja. Vähemmän tärkeänä yhteistyön muotona pidettiin päiväkodin talkoita, jotka osoittautuivat myös melko tuntemattomaksi asiaksi vastaajien keskuudessa.

Isät esittivät hyvin vähän kehittämisehdotuksia päiväkodin ja isien väliseen yhteistyöhön liittyen. Yksi vastaaja toivoi päiväkoteihin enemmän miespuolisia lastentarhanopettajia ja yksi toi esiin, että pitäisi tarkemmin valvoa sitä, miten päiväkodin henkilökunta ottaa lapset ja vanhemmat vastaan tuonti- ja hakutilanteissa.

Kyselyyn vastanneista isistä suurin osa ei ollut koskaan osallistunut isätoimintaan. Päiväkodeissa oli järjestetty melko vähän toimintaa isille. Yhdessä tutkimuspäiväkodissa oli järjestetty isävanhempainiltoja, joista vastaajilla oli positiivisia kokemuksia. Suurin osa kyselyyn vastanneista isistä oli kuitenkin sitä mieltä, ettei päiväkodin tarvitse järjestää isille omaa toimintaa.

Asiasanat: isyys, varhaiskasvatus, päivähoito, kasvatuskumppanuus ja yhteistyö päivähoidossa, isätoiminta, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Harju, Saara

Fathers' Participation in Day-care.

64 p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services.

Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of my research was to find out fathers' thoughts about the co-operation between fathers and the day-care centre. The other important purpose of my research was to find out what kind of activities the day-care centre should arrange for fathers. The research was part of the Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä (Networks Supporting Children's Transition Periods) project. This project was arranged by the City of Espoo. One of the aims of this project was to increase fathers' participation in day-care and school activities.

The research was qualitative. The material was collected by a questionnaire given to fathers who had children under five years old in day-care centres. The research was carried out in four different day-care centres. The questionnaire was given to 88 fathers and 31 fathers answered the questionnaire. The material was analyzed thematically.

The results of the study showed that both parents were actively involved in everyday life at home and day-care. Fathers thought that day-care centres treated fathers and mothers equally. In fathers' opinion, the co-operation between home and day-care centre was important. The most important factors of the co-operation were daily conversations with the staff of the day-care centre and the longer conversations twice a year. A less important part of the co-operation was the voluntary work of the day-care centre, which was also unknown for most of the fathers.

Most fathers answering the questionnaire did not make any suggestions of how to develop the co-operation. One of the fathers said that there should be more male workers at the day-care centres. Another one mentioned that more attention should be paid to how the day-care centre workers interacted with parents and their children.

The majority of the fathers had not participated in any paternal activities. The paternal activities arranged by the day-care centres were minor. One of the day-care centres in this research had arranged conversation groups for fathers, which was important according to many fathers. However, most of the fathers thought that it was not necessary to arrange any special activities for fathers by the day-care centres.

Keywords: fathers, early childhood education, day-care, co-operation between home and day-care, paternal activities, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 ISYYYS	8
2.1 Isyyden määritelmiä	8
2.2 Isät ennen ja nykyään	10
2.3 Isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde	11
2.4 Isän merkitys lapselle	13
3 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS	14
3.1 Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa	15
3.2 Bronfenbrennerin ekologinen teoria	16
4 ISÄTOIMINTA	18
5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA ISYYDESTÄ.....	20
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
6.1 Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke	23
6.2 Tavoite ja tutkimuskysymykset.....	25
6.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston hankinta.....	25
6.4 Tutkimusaineiston analysointi	28
7 TUTKIMUSTULOKSET	30
7.1 Isien osallistuminen kodin ja päiväkodin toimintoihin	30
7.2 Isien kokemuksia päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä	31
7.3 Isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä	36
7.4 Isien kokemuksia ja toiveita isätoiminnasta.....	37
8 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8.1 Vanhempien osallistuminen ja tehtävät perheessä.....	39
8.2 Isien rooli ja osallistuminen päiväkodissa.....	41
8.3 Isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä päiväkodin kanssa	42
8.4 Isätoiminnan eri merkityksiä.....	44

9 POHDINTA	46
9.1 Tutkimuksen eettiset näkökulmat	46
9.2 Tutkimuksen luotettavuus	47
9.3 Opinnäytetyöprosessi ja oma ammatillinen kasvu	49
9.4 Jatkotutkimusehdotuksia	53
LÄHTEET	55
LIITTEET	58
Liite 1: Saatekirje isille	58
Liite 2: Kyselylomake	59

1 JOHDANTO

Isien osallistumisesta lasten kasvatukseen on puhuttu jo kauan. Osallistumista pidetään nykyään entistä useammin hyvän isyyden määritelmänä, koska sen nähdään vaikuttavan myönteisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen. Isät osallistuvat nykyään lasten kasvatukseen enemmän kuin ennen. Osallistuvan isyyden vahvistamiseksi tarvitaan kuitenkin edelleen muutoksia monella osa-alueella. (Kajander 2008.)

Äidit osallistuvat yleensä isiä aktiivisemmin päiväkodin toimintoihin. Olisi hyvä, jos isät näkyisivät enemmän päiväkodin toiminnassa. Tämä edellyttää kontaktikynnyksen madaltamista: on viestitettävä selkeämmin, että myös isien halutaan osallistuvan kasvatuskusteluihin, vanhempainiltoihin ja muuhun yhteistoimintaan. Päiväkodit voisivat myös järjestää erityisesti isille suunnattua toimintaa isien aktiivisuuden lisäämiseksi. (Isätoimikunta 1999, 23.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää isien kokemuksia ja toiveita päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa, ovatko päiväkodit järjestäneet isille toimintaa ja millaiseen päiväkodin järjestämään toimintaan isät lähtisivät mukaan. Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, johon olen kerännyt aineistoa kyselylomakkeella 1–5-vuotiaiden päiväkotihoidossa olevien lasten isiltä. Kyselyyn vastasi 31 isää.

Opinnäytetyöni liittyy Espoon kaupungin toteuttamaan Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeeseen. Hankkeen yhtenä tavoitteena oli uusia toimintatapoja kehittämällä saada isiä aktivoitumaan enemmän mukaan päivähoidon ja koulun arkeen ja toimintaan. Hankkeen minulle ehdottama opinnäytetyön aihe oli mielestäni kiinnostava ja ajankohtainen, joten otin sen vastaan. Omien kokemusteni mukaan äidit ovat aktiivisemmin mukana päivähoidon arjessa, ja halusin selvittää tarkemmin isien omia kokemuksia ja toiveita.

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten isät itse kokevat tulleen huomioiduiksi päiväkodissa ja millaisia kokemuksia ja toiveita heillä on päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen. Tavoitteena on myös selvittää, millaiseen päiväkodin

isille järjestämään toimintaan isät olisivat kiinnostuneita osallistumaan. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hanke on jo päättynyt, mutta sen aikana kehitettyjä toimintamalleja pyritään käyttämään myös jatkossa. Hankkeen yhteyteen perustettu isätyöryhmä jatkaa edelleen toimintaansa, ja toivon opinnäytetyöni antavan sille arvokasta tietoa, jota se voi hyödyntää isätoiminnan suunnittelemisessa.

Vaikka isät osallistuvatkin nykyään entistä enemmän lastenhoitoon ja kotitöihin, monet ajattelevat edelleen, että vastuu kodin ja lasten hoitamisesta on viime kädessä äidillä. Esimerkiksi isän jäämistä vanhempainvapaalle äidin sijasta pidetään usein erikoisena ja ”normaalista” poikkeavana. Monet myös mieltävät päiväkodin ja kodin välisen yhteistyön alueeksi, johon äidin on luontevaa osallistua isää enemmän. Suurin osa päiväkodin työntekijöistä on naisia. Osa heistä saattaa perinteisiin perherooleihin liittyvien erojen takia kokea, että isien kohtaaminen ja isien kanssa lapsen hoidosta ja kasvatuksesta keskusteleminen on vaikeampaa kuin äitien kanssa. Päivähoidon työntekijöiden tulisi mielestäni kiinnittää asiaan entistä enemmän huomiota ja pyrkiä edistämään tasavertaisen vanhemmuuden toteutumista myös päivähoidon alueella. Itselleni tämän asian pohtiminen tuli mahdolliseksi opinnäytetyöprosessini myötä, ja aion pitää aiheen mielessäni myös tulevaisuudessa päivähoidossa työskennellessäni.

Opinnäytetyötä tehdessäni opin etenkin sen, miten laaja käsite isyys on ja millaisia eri muotoja sillä voi olla. Isätoiminta käsitteenä oli minulle melko tuntematon ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista. Sain paljon hyödyllistä tietoa isätoiminnasta tutustumalla aiheesta aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin ja keskustelemalla isätoimintaa ohjanneen päiväkodin johtajan kanssa. Lisäksi opinnäytetyön tekeminen lisäsi ja syvensi tietojani kasvatuskumppanuudesta ja vanhempien ja päiväkodin välisestä monipuolisesta yhteistyöstä.

Opinnäytetyön aihe sopii minulle hyvin, koska sisällytän tutkintooni myös lastentarhanopettajan kelpoisuuteen vaadittavat opinnot. Koulutuksen aikana suoritin kaksi päiväkotiharjoittelua ja pidän päiväkotia myös todennäköisenä tulevaisuuden työympäristönäni. Kasvatuskumppanuus ja tiivis yhteistyö vanhempien kanssa on keskeistä päiväkodin toiminnassa. Nämä aihepiirit yhdistettyinä isyyteen muodostavat mielestäni hyvän opinnäytetyön aiheen, joka on minulle tärkeä myös oman ammatillisen kehittymiseni kannalta.

2 ISYYS

2.1 Isyyden määritelmiä

Isyyden käsitettä ja ilmiötä ei voida nykyään pitää yksiselitteisenä. Uusperheitä on jo paljon ja keinoalkuiset hedelmöitykset ja samaa sukupuolta olevien parisuhteet ovat yleistymässä. Isä-sanaa voidaan siis käyttää useissa eri merkityksissä ja siihen liittyy hyvin erilaisia mielleyhtymiä. Useimmiten isyyden kuitenkin katsotaan liittyvän selvimmin miehen ja lapsen biologiseen yhteyteen. Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välillä vallitsevaa biologista, perinnöllistä suhdetta: lapsi on saanut alkunsa tämän miehen sukusoluista. Biologinen isä on siis mies, joka on siittänyt lapsen joko luonnonmenetelmällä tai keinohedelmöityksellä. (Huttunen 2001, 57–59.)

Juridisella isyydellä tarkoitetaan isyyden oikeudellista puolta, eli kenellä on lain edessä yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden. Juridiseksi isäksi voi tulla avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen sekä adoption kautta. Avioliiton ja adoption kautta syntynyt juridinen isyys on täysimääräistä sellaiseen, mutta isyyden tunnustamisen yhteydessä juridiseen isyyteen liitetään erikseen huoltajuus- ja elatusvelvollisuuskysymykset. Isyyslain isyysolettaman nojalla avioliitossa oleva mies tulee juridiseksi isäksi lapsen syntyessä avioliiton aikana. Jos mies ja lapsen äiti eivät ole avioliitossa keskenään, mies voi saada juridisen isän aseman joko tunnustamalla tai vahvistamalla isyytensä. Adoptiossa voidaan vahvistaa tuomioistuimen päätöksellä vanhemman ja lapsen suhde. Päätöksen jälkeen lapsen sukulaisuussuhde biologisiin vanhempiin katkeaa ja lapsi liitetään ottovanhemman tai ottovanhempien sukuun. (Huttunen 2001, 60–61.)

Kolmatta isyyden määritelmää kutsutaan sosiaalseksi isyydeksi. Siihen kuuluu lapsen kanssa asuminen, arjen jakaminen lapsen kanssa sekä vaihtelevassa määrin hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Sosiaalseen isyyteen liittyy myös julkinen esiintyminen lapsen kanssa sosiaalisissa tilanteissa, joissa ulkopuoliset tottuvat pitämään miestä lapsen isänä, vaikka hän ei sitä biologisesti olisikaan. Usein käytännössä sosiaalinen isä on myös lapsen laillinen isä. Nykyään monet miehet ovat kuitenkin selvästi vain

sosiaalisia isiä, ja siksi sosiaalisen isyyden käsite on hyödyllinen. (Huttunen 2001, 62–63.)

Isyyden käsitteiden joukkoon kuuluu myös psykologinen isyys. Sillä tarkoitetaan isäsuhteen tunteisiin ja kiintymykseen perustuvaa puolta. Psykologinen isä on se, ketä lapsi itse pitää isänään, kehen hän on kiintynyt, kenestä hän hakee turvaa ja kenellä on hänen kasvatukseensa liittyvää arvovaltaa. Psykologinen isyys määrittyy siis ensisijaisesti lapsen kautta. Miehen kannalta psykologinen isyys on tunnistettavissa silloin, kun mies tuntee voimakkaasti haluavansa hoivata, suojella ja auttaa lasta, tukea lasta henkisesti ja viettää aikaa lapsen kanssa. Psykologisen isän ja lapsen välille muodostuu tällöin kiintymyssuhde, joka on samankaltainen kuin äidin ja lapsen välillä tunnistettava kiintymyssuhde. (Huttunen 2001, 64.)

On olemassa vielä viides isyyden käsite, generatiivinen isyys. Tällä termillä voidaan määritellä niin sanottua uutta isyyttä. Sillä viitataan miehen vanhemmuuden laatuun, kuten läheisyyteen, hoivaavuuteen, sitoutumiseen, jakamiseen, vastuullisuuteen ja huolenpitoon. Tällaisen "hoitavan isän" mallia on markkinoinut erityisesti kasvatustieteiden tohtori Jouko Huttunen, yksi suomalaisen isyyskeskustelun tienraivaajista. (Unkuri 2004.)

Tutkimuksissa on todettu, että isän sitoutuminen perheeseensä on erittäin hyvä asia lasten kannalta. Lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten olisi tärkeää aktiivisesti rohkaista isiä osallistumaan lastensa elämään jo siitä lähtien, kun lapset ovat pieniä. Työntekijöiden kannalta tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että heidän tulisi keskustella lapseen liittyvistä asioista isän kanssa yhtä avoimesti kuin äidinkin kanssa ja ottaa isän mielipiteet tasavertaisesti huomioon. (Sarkadi, Kristiansson, Oberklaid & Bremberg 2008, 157.)

Useimmiten ei varmaankaan tulla ajatelleeksi, että isyyttä voidaan määritellä näin monella eri tavalla. Useimmat isät ovat varmasti samanaikaisesti sekä biologisia, juridisia, sosiaalisia että psykologisia isiä. On kuitenkin paljon sellaisia miehiä, joilla ei välttämättä ole omia biologisia lapsia, mutta jotka ovat kuitenkin sosiaalisen isän roolissa puolisonsa lapsille. Tai päinvastoin: on sellaisia isiä, joilla kyllä on biologisia lapsia, mutta jotka eivät kuitenkaan osallistu lainkaan lastensa elämään eikä heidän siten voida

nähdä toteuttavan sosiaalista isyyttä. Kuitenkin isällä on aina suuri merkitys lapselle ja isä vaikuttaa tavalla tai toisella lapseen ja hänen kehitykseensä. Isyyden erilaisten määritelmien pohtiminen ja niistä tehtävä tutkimus on erittäin tärkeää.

2.2 Isät ennen ja nykyään

Vaikka naisten yhteiskunnallinen toimintakenttä laajenikin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun Suomessa, sidottiin naisten toiminta edelleen tiukasti äitiyden ihanteeseen. Naimisissa olevien naisten tehtävät liittyivät ennen kaikkea äitiyteen, vaimona olemiseen ja kodinhoitoon. Naimattomat naiset pääsivät koulutuksen kautta uusiin naisammatteihin. Näissä ammateissa, järjestöissä ja politiikassa heidän tehtäväkseen lankesi nimenomaan perhe-elämän ja kasvatuksen perustan luominen. Naisten tuli huolehtia yhteiskunnasta kuin äiti perheestään. (Vuori 2004, 30–31.)

Yhteiskunnallisen äitiyden ideaalin korostuessa isän tehtävä kasvatuksessa ja perhe-elämässä pieneni. Kun ajateltiin, että nimenomaan äiti luo kotona perustan sekä terveiden että kunnollisten kansalaisten kasvamiselle, alkoivat isät kadota kasvatusta koskevista keskusteluista. Tilanne muuttui 1960- ja 1970-luvulla. Tällöin alettiin ensimmäisiä kertoja tuoda esiin ajatusta, että myös miehet voivat osallistua lasten- ja kodinhoitoon. 1960-luvulla syntyi joitakin tasa-arvoliiikkeitä, jotka korostivat naisten ja miesten tasa-arvoa. Molempien sukupuolten elämän piti niiden mukaan koostua koulutuksesta, ammatista ja lastenhoidosta. Tasa-arvojärjestö Yhdistys 9 kehotti miehiä vaatimaan itselleen isyyyslomaa ja oikeutta olla lapsilleen yhtä läheinen kuin äiti. Yhdistys kannatti myös isien rohkaisemista synnytyksessä mukana olemiseen ja lastenhoidon opettelemiseen neuvolassa. Kuitenkin ajatus hoivaavasta ja lasta konkreettisesti hoitavasta isästä oli vielä 1960-luvulla vieras suurimmalle osalle suomalaisista. (Vuori 2004, 31–34.)

Isillä on vuodesta 1978 alkaen ollut oikeus isyyyslomaan. Seuraavan vuosikymmenen puolivälissä vanhemmat saivat mahdollisuuden jakaa äitiysloman jälkeisen vanhempainvapaan harkintansa mukaan. 1980-lukua voidaan monella tapaa pitää "isän vuosikymmenenä". Isyys näkyi paljon esimerkiksi monien järjestöjen toiminnassa. Miehiä patisteltiin myönteisessä hengessä lasten kasvatukseen, kotitöihin ja yleensäkin vastuun jakamiseen perheestä. Vuonna 1985 äitiysraha muutettiin äitiys-, isyys- ja vanhempain-

rahaksi. Tämä antoi isille mahdollisuuden jäädä kotiin hoitamaan lasta äidille kuuluvan pakollisen synnytyksen jälkeisen äitiysvapaan jälkeen. Isyysloma piteni ja yhä useammat isät olivat mukana synnytyksessä. Sen sijaan vanhempainvapaita tai kotihoidon tukea isät eivät ole ryhtyneet juurikaan käyttämään. (Vuori 2004, 35, 47–48.)

1990-luvun lopulla työskenteli sosiaali- ja terveysministeriön asettama isätoimikunta. Toimikunnan tehtävänä oli arvioida suomalaisen isän asemaa muuttuvassa perheessä, työelämässä ja koko yhteiskunnassa, kartoittaa eri maissa isän asemaa koskevan lainsäädännön pääpiirteet, käynnistää julkista keskustelua isän asemasta ja keinoista sen tukemiseksi, tehdä ehdotuksia miesten osuuden voimistamiseksi koulun ja päivähoiton toiminnassa sekä tehdä tarpeelliseksi katsomiaan muutosesityksiä lainsäädäntöön ja ehdotuksia tarvittavista tutkimus- ja kehittämishankkeista isän aseman tukemiseksi. (Isätoimikunta 1999, 1.)

Viime aikoina on yhä enemmän alettu puhua "aktiivisesta ja osallistuvasta isästä". On yhä yleisempää, että miehet ovat mukana synnytyksessä ja ottavat vapaata ansiotyöstä hoitaakseen lastaan. Isät vievät lapsiaan esimerkiksi lääkäriin, päiväkotiin ja harrastuksiin. Ylipäättään miehet hoivaavat lapsiaan nykyään enemmän ja eri tavoin kuin aikaisemmin. Eletään siis "isyiden aikaa", jolloin perheeseen liittyviä asioita pohditaan ennen kaikkea isyyden kautta. (Rantalaiho 2003, 202.)

Isänä oleminen on liukumassa kahteen vastakkaiseen suuntaan. Ensinnäkin, ilman psykologista isää kasvavien lasten määrä on lisääntymässä. Tätä ilmiötä kutsutaan ohenevaksi isyydeksi. Toisaalta yhä useammat nuoret vanhemmat määrittelevät isyyden uudella, entistä tasa-arvoisemmalla tavalla, jolloin voidaan puhua vahvistuvasta tai voimistuvasta isyydestä. Molemmat suunnat eroavat selkeästi sotien jälkeisestä perinteisen isyyden mallista, sillä poissaoleva tai myöskään lapsen hoitoon sitoutunut isä ei ole perinteisen isäkäsitelmän mukainen. (Huttunen 1999, 178.)

2.3 Isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde

Vauvatutkimuksen erääksi kulmakiveksi on muodostunut niin sanottu kiintymyssuhdeteoria. Englantilainen John Bowlby oivalsi, että ihmislapsella on synnynnäinen, leimau-

tumisen kaltainen tarve kiinnittyä hoivaajaan, koska hengissä selviämisen mahdollisuudet paranevat olemalla lähellä täysikasvuista yksilöä. Jokainen lapsi tarvitsee jonkun aikuisen lähelleen pysyäksensä hengissä. Vauva kiinnittyy yleensä ensin äitiin. Myöhemmin kiintymyssuhde kohdistuu muutamaankin läheiseen aikuiseen, jotka ovat tietyssä tärkeysjärjestyksessä. Kiintymyssuhteen taso riippuu siitä, kuinka paljon hoivaava aikuinen viettää aikaa lapsen kanssa. Tästä syystä pienten lasten kiintymyssuhde kohdistuu yleensä äitiin enemmän kuin isään. (Sinkkonen 1998, 101–102.)

Vauva muodostaa kiintymyssuhteen kuitenkin myös isään, jos isä on aktiivisesti läsnä vastasyntyneen lapsensa elämässä. Vauva voi ilmaista hoivantarvettaan yhtäläillä isälleen kuin äidilleen. (Kinnunen 2005, 39.) Isän ja vauvan välinen kiintymyssuhde syntyy enemmän tai vähemmän äidistä riippumatta. Siihen vaikuttaa kuitenkin myös se, miten äiti hahmottaa isän roolin ja tehtävän. Äidin mielessä olisi oltava tila hyvälle miehelle, jonka kaltaiseksi poika voi kasvaa ja jonka kaltaisesta tytär voi aikanaan saada itselleen partnerin. (Sinkkonen 2001, 50.)

Tutkimuksissa on osoitettu, että jos isän asenne kolmen kuukauden ikäistä vauvaansa kohtaan on myönteinen ja sensitiivinen ja vuorovaikutus on leikinsävytteistä, kiintymyssuhde on vuoden iässä todennäköisesti turvallinen. On myös todettu, että vanhempien hyvä parisuhde on yhteydessä lapsen turvalliseen kiintymyssuhteeseen. (Sinkkonen 1998, 109.) Molempiin vanhempiin luottavaisesti kiintyneet lapset näyttävät kehittyvän muita suotuisammin, kun tarkastellaan leikki-ikäisten sosiaalisia taitoja, luovuutta ja pitkäjännitteisyyttä. Vauvan ja äidin välinen kiintymyssuhde vahvistaa lapsen tunnetaitoja ja persoonallisuutta, kun taas kiintymyssuhde isään on yhteydessä etenkin lapsen sosiaalisten taitojen kehittymiseen. (Kinnunen 2005, 39.)

Isien ja vauvojen tai pienten lasten välistä vuorovaikutusta on toistaiseksi tutkittu huomattavasti vähemmän kuin äitien ja lasten välistä vuorovaikutusta. Tutkimuksissa ei ole havaittu suuria eroja: jotkut isät ovat pienten lastensa kanssa kömpelöitä ja epäsensitiivisiä, toiset todella hyviä. Vuorovaikutuksen tutkimusta tehdään siksi, että sen avulla voidaan paremmin ymmärtää vauvan ja häntä hoivaavan aikuisen välisiä monimutkaisia ilmiöitä. Näiden ilmiöiden tietäminen ja ymmärtäminen on tärkeää, jotta mahdollisiin vuorovaikutuksen ongelmiin ja kiintymyssuhteen häiriöihin voidaan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Sinkkonen 2008, 79.)

2.4 Isän merkitys lapselle

Isyys on monesta syystä ehkäpä tärkein yhteiskunnan miehelle antamista tehtävistä. Isyys saa miehen toimimaan lasten parhaaksi. Isä tarjoaa lapsilleen fyysistä suojaa ja erilaisia aineellisia etuja. Isällä on merkittävä vaikutus lasten identiteetin, persoonallisuuden, moraalien ja kompetenssin kehitykseen. Isä myös siirtää lapsilleen omat arvonsa ja oman kulttuurinsa. (Sinkkonen 1998, 21.)

Isän merkityksestä tehtyjen tutkimusten mukaan lapsilla esiintyi vähemmän häiriökäyttäytymistä, jos perheessä oli isähahmo, siis biologinen isä tai isäpuoli. Isän myönteinen sitoutuminen perheeseen ja läsnäolo lasten elämässä vähensi poikien käytösongelmia ja tyttöjen tunne-elämän ongelmia ja vaikutti myönteisellä tavalla lasten kognitiiviseen kehitykseen. Vähävaraisissa perheissä isän läsnäololla oli yhteys poikien vähäisempään rikollisuuteen. (Sinkkonen 2008, 68.)

Myös Isätoimikunta esittelee mietinnössään (1999, 1) tutkimusten tuloksia, joiden mukaan isän läheisyydellä on merkittävä vaikutus sekä tyttöjen että poikien kehitykseen. Tutkimuksissa on tullut ilmi, että läheisten ja hoivaavien isien tyttärillä on yläasteiässä parempi älyllinen suorituskky ja koulumenestys kuin etäisten isien tyttärillä. Isän läheisyys lisää myös poikien sosiaalista kyvykkyyttä. Pojille isän läheisyys on tärkeää etenkin siksi, että he voivat samaistua todelliseen isähahmoon eivätkä etäiseen ja abstraktiin hahmoon. (Isätoimikunta 1999, 1.)

Isällä on myös merkittävä vaikutus lapsen itsetuntoon. Poika pitää usein tärkeänä sitä, että voi viettää aikaa isän kanssa jonkin yhteisen tekemisen parissa. Tällöin poika kokee olevansa isälle tärkeä ja että isä on kiinnostunut hänestä. Tytölle isä puolestaan on hänen naisellisuutensa peili. Jos isä pitää tytöstä, tyttö uskoo vahvasti, että muutkin ihmiset voivat pitää hänestä. Jos tyttö taas kokee, ettei ole onnistunut valloittamaan elämänsä ensimmäisen miehen huomiota, hänen on vaikea luottaa siihen, että joku muu isän sukupuolta oleva voisi joskus kiinnostua hänestä. Lapsen täytyisikin saada pienestä pitäen kokea, että hänestä pidetään ja häntä rakastetaan. Isällä on tärkeä rooli näiden tunteiden välittämisessä lapselle. (Kinnunen 2005, 134–135.)

3 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka pyrkii edistämään lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on lisätä lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointi on tavoite itsessään, mutta se on myös pohja lapsen viihtymiselle, oppimiselle ja kehittymiselle. Hyvinvoivalla lapsella on hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää kunnioittaa jokaisen lapsen ainutlaatuisuutta. Kun lapseen suhtaudutaan myönteisesti, hän oppii myös arvostamaan itseään. Varhaiskasvatuksessa luodaan edellytyksiä muiden huomioon ottamiseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Kasvattaja luo lapselle mahdollisuuksia ja riittävän turvan omatoimisuuden kehittymiseen. (THL 2008a).

Lasten päivähoito on osa yhteiskunnan tarjoamia varhaiskasvatustalvaeluja. Siinä yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka. Päivähoitoa järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana, muuna päivähoitotoimintana ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. (THL 2009a.)

Laissa lasten päivähoidosta määritellään päivähoidon tavoitteita ja tehtäviä seuraavasti:

Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottavan suotuisan kasvuymväristö. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36, 19.1.1973.)

Päivähoito voi olla kunnallista tai yksityistä. Kunnat järjestävät päivähoitopalveluja tarpeen mukaisesti, ja palvelut voivat olla hyvin monimuotoisia vaihdellen muutamasta tunnista ympärivuorokautiseen hoitoon. Suomessa kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus saada vanhempien valinnan mukaisesti joko kunnallinen päivähoitopaikka tai kotihoidon- tai yksityisen hoidon tuki. (THL 2009a.)

Opinnäytetyöni liittyy päivähoitoon ja nimenomaan päiväkotiympäristöön, joten päiväkotikäsittelyn määrittely on tärkeää. Päiväkotitoiminta on lasten päivähoitoa varten varattu tila, esimerkiksi päiväkotirakennus tai huoneisto piha-alueineen. Päiväkodissa toteutetaan tavoitteellista varhaiskasvatusta. Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja lakia täydentävä asetus säätelevät päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilöstön kelpoisuuksia ja mitoitus. Päiväkodissa voidaan järjestää myös 6-vuotiaille lapsille tarkoitettua perusopetuslain mukaista esiopetusta. (THL 2008b.)

3.1 Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa

Koivusen (2009, 151) mukaan päivähoitoon liittyvä vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö sisältää kaikenlaisen vanhempien ja kasvattajien välisen vuorovaikutuksen ja toiminnan. Tässä yhteistyössä keskeinen osa-alue on kasvatuskumppanuus. Koivusen tapaan ajattelen itsekkin, että kasvatuskumppanuus on vain yksi osa päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien välistä yhteistyötä. Se on kuitenkin hyvin tärkeässä asemassa tässä yhteistyössä ja liittyy keskeisesti myös opinnäytetyöni aiheeseen.

Kasvatuskumppanuus on perheiden ja päivähoidon välistä kasvatusyhteistyötä kuvaava käsite, joka on kirjattu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin eli Vasuun (THL 2009b). Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja päivähoidossa toimivat ammattikasvattajat sitoutuvat toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. (Koivunen 2009, 153.) Nykyisessä kasvatuskumppanuusajattelussa keskeistä on vanhempien ja ammattilaisten tasavertaisuus sekä molemminpuolinen kunnioitus. Sekä vanhemmilla että ammattilaisilla on olennaista tietoa lapsesta ja he toimivat lapsen kasvatuksessa yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Ammattikasvattajien ja vanhempien välinen vuorovaikutus toimii kotia ja päivähoitoa yhdistävänä linkkinä. Toimiva, molemminpuolinen vuorovaikutus avartaa vanhempien ja ammattilaisten näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta ja tukee molempia osapuolia lapsen huolenpidossa ja kasvatuksessa. (Karila 2006, 91–93.)

Kasvatuskumppanuuden voidaan katsoa alkavan tutustumisesta lapsen aloittaessa päivähoidon. Se syvenee henkilöstön ja vanhempien välisissä päivittäisissä kohtaamisissa.

Kumppanuutta ja vanhempien osallisuutta voidaan laajentaa vanhempien ja henkilöstön välisissä lapsikohtaisissa vasu- eli varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja vanhempainilloissa. Varhaiskasvatushenkilöstön erityisenä haasteena on luoda kumppanuuden ilmapiiri tilanteissa, joissa lapsella havaitaan tuen tarve. (THL 2009b.)

Vanhempien ja päiväkodin henkilöstön väliseen yhteistyöhön voidaan katsoa kuuluvaksi kasvatuskumppanuuden lisäksi myös esimerkiksi päiväkodin järjestämät juhlat, tal-
koot ja vanhempainillat. Yhteistyö päivähoidossa on siis laaja käsite.

3.2 Bronfenbrennerin ekologinen teoria

Koti ja päiväkotiki ovat lapsen keskeisiä kasvuympäristöjä, ja toimiva vuorovaikutus niiden välillä on tärkeää yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden onnistumiseksi. Opinnäytetyössäni tarkastelen isien osallistumista päiväkodin arkeen ja toimintaan, eli sitä, miten yhteistyö lapsen kasvatuksesta vastaavan kahden keskeisen tahon välillä toimii. Lapsella on useita erilaisia kasvuympäristöjä, joiden kanssa se on vuorovaikutuksessa. Tähän aiheeseen liittyvä Bronfenbrennerin ekologinen teoria liittyykin keskeisesti omaan opinnäytetyöhöni, ja siksi päätin työni teoriaosuudessa määritellä tätä käsitettä.

Kontekstuaalinen kasvatuskäkemys korostaa kasvuympäristön vaikutusta lapsen kehitykseen. Kontekstuaalisuudella tarkoitetaan sellaista näkökulmaa lapsen kasvuun ja opimiseen, jossa lapsi ja hänen kasvuympäristönsä nähdään erottamattomina. Lapsen toiminta voidaan siis ymmärtää vain osana koko ympäristön toimintaa. Kontekstuaalisuus on tärkeää nähdä lapsen näkökulmasta. Lapsi oppii arjessa muiden lasten ja aikuisten kanssa toimiessaan. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.)

Kontekstuaalisen kasvun näkökulma liittyy vahvasti Bronfenbrennerin ekologiseen teoriaan (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30). Tämä teoria on heijastunut sekä suomalaisen päiväkotikasvatukseen että varhaiskasvatuksen tutkimukseen. Teorian mukaan lapsi on vuorovaikutuksessa erilaisten kasvuympäristöjen kanssa. Teoria auttaa analysoimaan ja ymmärtämään erilaisten ympäristöjen merkityksen niin kehityksen kuin kasvatuksenkin prosessissa. (Puroila & Karila 2001, 204.)

Bronfenbrennerin ekologisessa teoriassa erotetaan viisi eri tasoa, joilla lapsen ja hänen ympäristönsä välinen vuorovaikutus tapahtuu. Ensimmäinen taso, kaiken keskipiste, on nimeltään mikrosysteemi. Siihen kuuluu lapsen oma perhe. Lisäksi mikrosysteemiin kuuluvat kaikki muut lähellä olevat aikuiset ja lapset, esimerkiksi päivähoidon ja koulun väki sekä lähisukulaiset ja naapurit. Mikrosysteemissä lapsi on suorassa kontaktissa näihin ihmisiin. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.)

Seuraavaa tasoa kutsutaan mesosysteemiksi. Siihen kuuluvat aikuiset ihmiset, jotka ovat vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Näitä voivat olla esimerkiksi päivähoidon työntekijät, jotka ovat vuorovaikutuksessa sekä lapsen että hänen perheensä kanssa. Mesosysteemissä vanhemmat ja päivähoidon työntekijät tekevät tärkeää yhteistä kasvatustyötä. Lapsi saa näistä vuorovaikutussuhteista kasvua ja kehitystä tukevia aineksia elämäänsä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.) Bronfenbrennerin mukaan mesosysteemillä voi olla kehitykselle yhtä keskeinen merkitys kuin yksittäisissä mikrosysteemeissä olevilla tapahtumilla (Puroila & Karila 2001, 209).

Kehityksen näkökulmasta myös ne ympäristöt ovat tärkeitä, joihin kehittyvä lapsi ei itse ota aktiivisesti osaa. Nämä ympäristöt muodostavat ekologisen teorian kolmannen tason, jota kutsutaan eksosysteemiksi. (Puroila & Karila 2001, 209.) Se pitää sisällään vanhempien suhteet muihin ihmisiin eli sen, miten vanhemmat ovat vuorovaikutuksessa esimerkiksi ystäviin, tuttuihin, opiskelija- ja työkavereihin. Tähän lapsen ympäristöön kuuluu myös päivähoidon ihmisten välinen vuorovaikutus. Näiden ihmisten ihmiskäsitukset, arvot, asenteet ja käyttäytyminen vaikuttavat lapseen ja hänen ajatteluunsa sekä auttavat lasta maailman hahmottamisessa. Myös lapsi vaikuttaa aikuisiin omalla käyttäytymisellään ja toiminnallaan. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.)

Lapsen kasvuun vaikuttavat myös poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kasvatukselliset asiat. Ekologisen teorian neljäs taso, makrosysteemi, kertoo siitä yhteiskunnallisesta tilanteesta, jossa kulloinkin eletään. Viimeisenä on kronosysteemi, joka kuvaa ulkoisten ympäristöjen ajassa tapahtuvaa kehitystä tai kehityskulkua, esimerkiksi historiaa. Silläkin on oma vaikutuksensa lapsen kasvuun ja kehitykseen. Ammattikasvattajien on tärkeää pohtia sitä, kuinka monien eri tasoilla olevien ihmisten kanssa lapsi ja vanhemmat voivat olla yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa lapsen päivähoitoaikana. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 32.)

4 ISÄTOIMINTA

Isätoiminnan määrittely ei ole helppoa, koska siitä ei ole juurikaan saatavilla teorian tietoa. Yksi isätoimintaa toteuttavista järjestöistä on Miessakit ry. Miessakit ry:n isätoiminnan tarkoituksena on kehittää ja toteuttaa isyyden tueksi koulutuksia ja tukirakenteita. Näiden toimintojen avulla miehille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia osallistua isien omiin vertaistukiryhmiin yleisen kunnallisen synnytysvalmennuksen tai omaehtoisen toiminnan yhteydessä. Miesten mahdollisuudet olla mukana lapsen syntymässä ja varhaiskasvatuksessa ovat kasvaneet. Tämä asettaa miehille tarpeita, joihin isävalmennuksella ja muulla isätoiminnalla voidaan vastata. Nykyaikaisessa perhevalmennuksessa on tärkeää huomioida myös isän erityislaatu perhekokonaisuuden tärkeänä osana. (Miessakit ry i.a.)

Isyysvalmennusryhmät voivat toimia tärkeinä sosiaalisen tukiverkoston luojina samassa elämäntilanteessa oleville miehille. Niistä voi olla apua omien tunteiden tunnistamisessa ja esille tuomisessa. Lapsen syntymään liittyy aina uusia, positiivisia tunteita. Näiden lisäksi on tärkeää puhua myös mahdollisista isyyteen liittyvistä epävarmuuden ja avuttomuuden tunteista. Miesten kulttuurissa ei perinteisesti ole puhuttu omista heikkouksista tai epäonnistumisen peloista. (Isätoimikunta 1999, 22.) Miehet miettivät vaikeita asioita usein mieluummin itsekseen tai korkeintaan hyvän ystävän kanssa. Olisi kuitenkin tärkeää, että jokaisella isällä olisi mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja tuntemuksiaan myös laajemmin. (Juvakka & Viljamaa 2002, 22.) Isävalmennusryhmissä miehet voivat vaihtaa ajatuksia ja saada vertaistukea toisiltaan. Samassa elämäntilanteessa olevat miehet ymmärtävät yleensä hyvin toistensa ajatuksia ja voivat kokemuksia vaihtamalla olla merkittävänä tukena toisilleen.

Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeen yhteyteen perustettiin isätyöryhmä. Sen tehtävänä oli pohtia, miten isiä saataisiin enemmän mukaan päiväkodin ja koulun arkeen. Työryhmän toiminnan taustalla oli tasavertaisen vanhemmuuden ja isyyden vahvistumisen tukeminen. Työryhmän jäsenten mukaan monet isät kokevat jäävänsä syrjään neuvolan, päivähoidon ja koulun kanssa tehtävässä yhteistyössä, koska yleensä yhteistyötä tehdään enemmän äitien kanssa. Hankkeen isätoimintaa pidettiin isyyttä tukevana ja vahvistavana. Isätoiminnan parhaimpina puolina pidettiin isien mah-

dollisuutta verkostoitua keskenään sekä isän ja lapsen välisen vuorovaikutuksen syvenemistä. (Kaidesoja, Kirves & Nieminen 2009, 20, 28.)

Isätyö aloitettiin Espoossa vuonna 2003 osana perhevalmennusta. Siinä isien on mahdollista tutustua muihin samassa elämäntilanteessa oleviin isiin sekä vaihtaa kokemuksia heidän kanssaan. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeen isätyöryhmässä ideoitiin ja kehitettiin päiväkodin ja koulun yhteyteen toimintamuotoja, jotka voisivat innostaa isiä mukaan. Kokeiltuja toimintamuotoja olivat isä-lapsi-illat kouluilla, isänpäivätarjoilut viidellä koululla, päiväkodin isävanhempainillat sekä isä-lapsitapahtuma Esport Arenalla. (Kaidesoja, Kirves & Nieminen 2009, 20.)

Isätyöryhmään kuului viisi miesrehtoria, kaksi päiväkodin johtajaa, lasten ja nuorten erityispalveluohjaaja, seurakunnan nuorisotyönohjaaja, opetuspäällikkö sekä kaksi isää. Isätyöryhmä kokoontui hankkeen aikana yhteensä viisi kertaa. (Kaidesoja, Kirves & Nieminen 2009, 20.) Isätyöryhmän jäsenet ovat olleet aktiivisia ja innokkaita toiminnan kehittämiseen, ja ryhmä onkin jatkanut toimintaansa myös hankkeen päättymisen jälkeen (Jokinen 2009).

Yksi opinnäytetyöni yhteistyökumppaneista, Pisan päiväkotia, on järjestänyt kaksi isävanhempainiltaa, joista saadut kokemukset ovat olleet positiivisia. Isävanhempainilloissa on keskusteltu pienissä ryhmissä eri aiheista. Aiheita ovat olleet isyys, lasten kasvatusta sekä rajat ja rakkaus. Lisäksi Pisan päiväkodissa on pidetty joulumyyjäiset ja grillaus-/siivoustalkoot, joita myös voidaan pitää isätoimintaan kuuluvina toimintamuotoina. (Jokinen 2009.)

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA ISYYDESTÄ

Salla Järvensivun ja Miia Virolan (2007) opinnäytetyön nimi on ”Isä osana perhettä ja päivähoitoa”. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen on isän rooli perheessä ja osana lasten kasvatusta. Tarkoituksena oli myös kartoittaa miten isää huomioidaan päivähoidossa ja kokevatko isät saavansa riittävästi tukea ja neuvoja omaan isyyteensä päiväkodin henkilökunnalta. Järvensivun ja Virolan tutkimuskysymykset olivat ”Millainen on isän rooli perheessä ja osana lasten kasvatusta?” ja ”Miten isää huomioidaan päivähoidossa?” Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, ja tutkimuskohteena olivat erään päiväkodin esikouluryhmän isät. (Järvensivu & Virola 2007, 2, 21.)

Tutkimustulosten mukaan lasten perushoito jää enemmän äitien vastuulle, mutta muuten työnjako perheessä on melko tasaista. Isät olivat tyytyväisiä työnjakoon eivätkä halunneet siihen juurikaan muutoksia. Isät kokivat, että heillä on tärkeä osa lasten elämässä ja kasvatuksessa. Isät kokivat oman roolinsa perheessä varsin perinteisenä. Isät myös tunsivat saavansa tarpeeksi neuvoja ja tukea päiväkodin henkilökunnalta kasvatuksellisiin asioihin liittyen. Päiväkodin toimintaan oltiin tyytyväisiä. Positiivisiksi asioiksi nousivat muun muassa hyvä ilmapiiri, hyvä ja osaava henkilökunta, lasten viihtyvyys päiväkodissa ja yhteistyö vanhempien kanssa. (Järvensivu & Virola 2007, 2.)

Eeva Koskinen ja Katri Mustonen (2006) selvittivät opinnäytetyössään isien kokemuksia isätoiminnasta ja Jyväskylän seudun Perhe-hankkeen Isärundin ensimmäiseltä kierrokselta. Tutkimuksen kautta Perhe-hanke sai tietoa siitä, miten isät itse kokevat isätoiminnan, ja tutkimus antoi mahdollisuuden isätoiminnan asiakaslähtöiseen kehittämiseen. Aineistoa tutkimukseensa Koskinen ja Mustonen hankkivat haastattelemalla Isärundille osallistuneita isiä. (Koskinen & Mustonen 2006, 3–4.)

Tutkimustuloksista ilmeni, että isät osallistuivat isätoimintaan ennen kaikkea lastensa takia. Haastatellut isät kokivat, että isät haluavat osallistua isätoimintaan antaakseen lapsilleen aikaa ja uusia kokemuksia. Isätoiminnan toivottiin tuovan piristystä arkeen. Vaikka isät korostivatkin isätoiminnan tärkeyttä lapsen kannalta, he ilmaisivat myös halunsa vertaistuen saamiseen ja muiden isien kanssa keskustelemiseen. Isät toivat esiin

paljon kehittämisehdotuksia isätoimintaan liittyen. Toimintaympäristön merkitystä korostettiin, ja toimintaa kaivattiin sekä heitä lähelle että toisaalta myös kauemmas, esimerkiksi maaseudulle. Toiminnallisuutta toiminnan sisältönä pidettiin tärkeimpänä. Isät kokivat isätoiminnan tarpeelliseksi, ja kertoivat haluavansa olla mukana isätoiminnassa myös tulevaisuudessa. (Koskinen & Mustonen 2006, 46–48.)

Helinä Mesiäislehto-Soukan (2005) väitöskirjassa isyyttä tarkastellaan perheenisäyksen näkökulmasta. Mesiäislehto-Soukka selvittää väitöskirjassaan nimeltä "Perheenisäys isien kokemana – fenomenologinen tutkimus" isien kokemuksia perheenisäyksestä. Tutkimustaan varten Mesiäislehto-Soukka on haastatellut isiä kahdessa osassa: ensimmäiset 30 haastattelua on tehty vuonna 1999, kolme kuukautta lapsen syntymän jälkeen. Heidän keskuudestaan tutkija valitsi 15 isää, joita haastatteli uudelleen kolmen vuoden kuluttua. Tutkimusaineiston muodostavat nämä keskustelunomaiset haastattelut. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 5.)

Tutkimustulosten mukaan perheenisäys merkitsi isille kodin rakentumista ja rakentamista. Se myös tuotti niin iloa ja onnea kuin vastuuta ja huoltakin. Isät kokivat, että vaimon raskaus, synnytys ja uusi lapsi merkitsivät kasvamista isänä ja kehittymistä miehenä. Perheenisäys merkitsi sopeutumista uuteen, muuttuneeseen tilanteeseen. Isien omat lapsuuden kokemukset, isäksi kasvaminen, kasvatus ja isänä toimiminen vaikuttivat isien kokemuksiin perheenisäyksestä. Miehen ja vaimon välistä parisuhdetta pidettiin perustana kodin ilmapiirille. Odottavan perheen kohtaaminen ja hoito koettiin äitisuuntautuneeksi ja arvokkaaksi, mutta isät ohittavaksi. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 5.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto toteutti syksyllä 2008 avoimen, kaikille alle 18-vuotiaiden lasten isille suunnatun kyselyn. Kyselyn avulla haluttiin saada monipuolisesti selville isien ajatuksia isyydestä sekä selvittää, minkälaista apua isät kaipaavat. Kyselyllä pyrittiin saamaan tietoa myös siitä, millainen toiminta isiä kiinnostaa, millä tavoin isät haluavat viettää aikaa lastensa kanssa sekä miten isät on vanhempana otettu huomioon esimerkiksi päiväkodissa, koulussa ja vapaa-ajalla. Kysely toteutettiin sähköisessä muodossa Mannerheimin Lastensuojeluliiton verkkosivulla ja siihen vastasi yhteensä 936 isää. (Säkjärvi 2008.)

Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että isät kokivat tulleen tasavertaisesti huomioituksi äidin kanssa erityisesti lasten harrastuksissa, päiväkodissa, koulussa ja leikkipuistoissa. Sen sijaan neuvolassa ainoastaan puolet isistä koki, että heidät oli huomioitu tasavertaisesti äidin kanssa. Suurimmalta osalta isistä ei ole koskaan kysytty mitään heidän omaan hyvinvointiinsa liittyviä asioita neuvolassa, päiväkodissa tai koulussa. Vastusten perusteella isä mietityttää isyydessä eniten epävarmuus omasta isyydestä. He pohtivat paljon sitä, ovatko he riittävän hyviä isä. Isät pohtivat myös muun muassa lasten kasvatukseen, ajankäyttöön, talouteen sekä omaan jaksamiseen liittyviä asioita. Enemmistö kyselyyn vastanneista isistä koki kuitenkin jaksavansa hyvin. (Säkäjärvi 2008.)

Isien ja päivähoidon välistä yhteistyötä ei ole paljoa tutkittu. On olemassa paljon tutkimuksia esimerkiksi kasvatuskumppanuudesta ja vanhempien osallistumisesta lasten päivähoidossa, mutta isänäkökulma on jäänyt vähemmälle huomiolle. Myös aikaisemmista tutkimuksista tulee esille, että aihetta olisi hyvä tutkia lisää ja isien näkemysten ja toiveiden kartoittaminen olisi tärkeää. Etenkin Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttama isäkysely kertoo mielestäni siitä, että opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen ja hyödyllinen. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeessa pyrittiin selvittämään, miten isät saataisiin paremmin aktivoitumaan mukaan päiväkodin arkeen. Toivon, että tutkimukseni antaa yhteistyökumppaneinani toimineille päiväkodeille sekä hankkeen isätyöryhmälle hyödyllistä tietoa siitä, miten isät kokevat päiväkodin ja isien välisen yhteistyön ja miten päiväkodissa voitaisiin kehittää isille suunnattua toimintaa, jotta isät saataisiin entistä paremmin aktivoitumaan mukaan päiväkodin arkeen ja toimintaan.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke

Opinnäytetyöni liittyy Espoon kaupungin Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeeseen, jonka toiminta-aika oli 1.7.2007–31.12.2008. Hankkeessa oli mukana toimijoita lapsen elämän eri alueilta. Hankkeen tarkoituksena oli edistää yhteistyötä perheiden, neuvolan, päiväkodin/päivähoidon ja koulun välillä. Mukana oli lisäksi seurakuntia, koulujen iltapäivätoiminnan järjestäjiä, erilaisia järjestöjä sekä vanhempia. Hankkeessa kannustettiin vanhempia yhteistyöhön lapsen elämän tärkeiden toimijoiden kanssa. Hankkeen tavoitteena oli kannustaa perheitä yhteistyöhön lapsen siirtyessä päiväkodista esikouluun tai kouluun, kehittää espoolaisille lapsiperheille perhekeskustoimintatavan mukainen peruspalvelujen palvelukokonaisuus sekä lisätä eri toimijoiden osaamista ja yhteistyötä yli hallintokuntarajojen. (Espoon kaupunki 2006a.)

Hankkeeseen valittiin seitsemän espoolaista pilottipäiväkotiä ja viisi pilottikoulua. Niiden yhteydessä hanketta toteutettiin käytännössä. Pilottipäiväkodit ja -koulut olivat Hösmärin päiväkotit, Hösmärinpuiston päiväkotit, Puutarhurin päiväkotit, Kalajärven päiväkotit, Iivisniemen päiväkotit, Kaitaanntien päiväkotit, Lintumetsän päiväkotit, Hösmärinpuiston koulu, Karamzinin koulu, Kalajärven koulu, Iivisniemen koulu ja Lintulaakson koulu. (Espoon kaupunki 2006a.)

Hankkeessa mukana olleiden koulujen yhteyteen perustettiin pilottiryhmiä, jotka koostuivat eri toimijoista. Niissä oli mukana koulun edustajien lisäksi vanhempia koulujen johtokunnista ja vanhempainyhdistyksistä sekä toimijoita päivähoidosta, esiopetuksesta, terveydenhuollosta, koululaisten iltapäivätoiminnasta ja seurakunnasta. Ryhmien tarkoituksena oli pohtia esimerkiksi uusia tapoja vanhempainiltojen ja muiden yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen sekä kehittää hyvin toimivia käytäntöjä yhteistyöhön ja tiedonkuluun. (Espoon kaupunki 2006a.)

Pilottiryhmien jäsenet jakautuivat edelleen neljään ”rukkasryhmään”, joista kukin keskittyi kehittämään jotakin tiettyä teemaa. Yksi näistä ryhmistä oli ”Isäryhmä”, jossa koottiin ideoita ja kehitettiin toimintatapoja siihen, kuinka saada isä aktivoitumaan mu-

kaan päivähoiton ja koulun arkeen. (Espoon kaupunki 2006b). Isäryhmä on jatkanut toimintaansa myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke oli osa valtakunnallista PERHE-hanketta, jonka tavoitteena oli perhekeskusmallin mukaisen toiminnan laajentaminen Suomessa. Perhekeskusmalliseen palvelujärjestelmään kuuluvat neuvolat, päivähoito ja koulu sekä muut lapsiperheiden tarvitsemat yhteiskunnalliset hyvinvointipalvelut. Perhekeskustoiminta pyrkii edistämään lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäisemään ongelmia. Espoossa perhekeskustoimintaa on kehitetty suunnitelmallisesti vuodesta 2003 lähtien. (Kaidesoja, Kirves & Nieminen 2009, 3.)

Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke oli jatkoa Espoon Perhekeskusprojektille (2003–2005) ja Perhekeskus kumppanina -hankkeelle (2005–2007). Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke jatkoi aikaisempien hankkeiden mukaisesti vanhempia osallistavien, yhteisöllisyyttä edistävien ja ennaltaehkäisevien toimintatapojen kehittämistä. Hankkeen keskeisenä kehittämiskohteena oli kasvatuskumppanuus. Hankkeessa pyrittiin kasvatuskumppanuutta edistävien toimintatapojen rakentamiseen ja vahvistamiseen sekä kehitettiin erilaisia kasvatuskumppanuuteen perustuvia toimintamalleja. (Kaidesoja, Kirves & Nieminen 2009, 3.)

Hanke päättyi vuoden 2008 lopussa, mutta vuonna 2009 käynnistettiin sitä jatkava hanke nimeltään ”Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun” (Jokinen 2009). Hankkeessa ovat mukana Vantaa, Espoo, Helsinki ja Kirkkonummi. Hankkeen tavoitteena on näissä kunnissa etsiä uusia, kuntarajat ylittäviä tapoja tukea varhaisesti lapsiperheitä. Keskeisiä toimijoita ovat perheet ja kuntien peruspalvelut kuten sosiaali-, terveys-, varhaiskasvatus-, opetus- ja nuorisotoimen palvelut sekä yhteistyökumppaneina eri järjestöt ja seurakunnat. Espoossa tavoitteena on kehittää ja juurruttaa siirtymävaiheessa olevien, 5–8-vuotiaiden lasten palvelujen toimintamalleja ja Internet-palveluja yhteistyössä perheiden ja moniammatillisten verkostojen kanssa. Hankkeessa lapset, nuoret ja perheet otetaan aktiivisesti mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun –hanke i.a.)

6.2 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää isien näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä sekä kartoittaa, millaiseen päiväkodin järjestämään toimintaan isät lähtisivät mukaan. Tutkimus on kvalitatiivinen ja aineistoa kerättiin päiväkodissa olevien 1–5-vuotiaiden lasten isille suunnatulla kyselylomakkeella. Tavoitteena oli, että kyselyn avulla saataisiin selvitettyä isien näkemyksiä yhteistyöstä sekä kartoitettua isien toiveita, koska niiden pohjalta isille suunnattua toimintaa voidaan kehittää siten, että se vastaisi mahdollisimman hyvin isien omia toiveita. Tavoitteet pyrittiin saavuttamaan selkeiden tutkimuskysymysten avulla.

Tutkimuskysymykset olivat:

- 1) Millaisia kokemuksia isillä on päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä?
- 2) Miten isien mielestä päiväkodin ja isien välistä yhteistyötä voisi kehittää?
- 3) Millaiseen isille suunnattuun päiväkodin järjestämään toimintaan isät lähtisivät mukaan?

6.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston hankinta

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimusta tehtäessä on kuitenkin huomioitava, että todellisuus on moninainen, ja tapahtumista on löydettävissä monensuuntaisia suhteita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritäänkin tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Kvalitatiivisen aineiston kokoaminen tapahtuu yleensä luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Aineistoa hankitaan usein esimerkiksi keskustelemalla ja tekemällä omia havaintoja. Apuna tiedon hankinnassa voidaan käyttää myös erilaisia lomakkeita ja testejä. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoituksena teorian tai hypoteesien testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Lisäksi kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiin piirteisiin kuuluu se, että kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei siis satunnaisotantaa käyttäen. Yleistä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on

myös se, että tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä, ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

Tutkimusmenetelmänä käytin puolistrukturoitua kyselyä, jossa oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeen käyttöön päädyin monesta erisyystä. Halusin kerätä aineistoa monesta eri päiväkodista ja melko suurelta joukolta isiä, joten pidin kyselylomaketta parhaimpana vaihtoehtona. Myös Hirsjärvi, Remes ja Saja-vaara (2009, 195) pitävät kyselytutkimuksen etuna sitä, että sen avulla voidaan kerätä laaja aineisto ja kysyä monia eri asioita. Toinen syy kyselylomakkeen valitsemiseen tutkimusmenetelmäksi oli se, että opinnäytetyön yhteistyökumppani toivoi aineiston keruuta isiltä vuoden 2008 loppuun mennessä, koska hankkeen toiminta-aika olisi käytännössä vain vuoden 2008 loppuun asti ja hanke toivoi saavansa alustavat tutkimustulokset tietoonsa alkuvuodesta 2009. Ajattelin, että haastatteluajoja olisi voinut olla vaikea sopia isien kanssa niin lyhyen ajan sisälle, mutta kyselylomakkeen avulla tavoitaisin isät hyvin määrääjassa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella 1–5-vuotiaiden lasten isiltä. Kyselylomakkeet toimitettiin ensin kolmeen Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeen päiväkotiin. Hankkeessa oli mukana yhteensä seitsemän päiväkotia, mutta kyselyt päätin toimittaa vain kolmeen päiväkotiin, jotta aineisto ei olisi liian suuri opinnäytetyötä varten. Nämä kolme päiväkotia olivat Kaitaanniityn päiväkoti, Lintumetsän päiväkoti ja Kalajärven päiväkoti. Näihin päiväkoteihin päädyin, koska siten sain mukaan yhden päiväkodin kultakin hanketta toteuttavalta alueelta, jotka olivat Espoonlahti, Leppävaara ja Espoon keskus.

Päiväkotien johtajiin otin yhteyttä alkusyksystä 2008. Tämän jälkeen hain tutkimuslupaa Espoon kaupungilta. Tutkimuslupa minulle myönnettiin marraskuun alussa 2008. Kyselylomakkeen laatimisen olin aloittanut jo alkusyksystä 2008. Lomakkeesta antoivat palautetta opinnäytetyöni ohjaajat, muut opiskelijat sekä Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeen projektipäällikkö. Suoritin myös kyselylomakkeen esitestauksen eräällä isällä, joka vastasi kyselyyn ja antoi siitä palautetta. Saamani palautteen pohjalta muokkasin ja viimeistelin kyselylomaketta siten, että se oli lopullisesti valmis marraskuussa 2008.

Kyselylomakkeet (liite 2) lähetettiin Espoon kaupungin sisäpostin kautta päiväkodeihin 26.11.2008, ja kussakin päiväkodissa henkilökunta jakoi lomakkeet isille vastattaviksi. Lomakkeita jaettiin kussakin päiväkodissa yhden lapsiryhmän isille siten, että Kalajärven ja Kaitaanin päiväkodeissa niitä jaettiin 21 kpl ja Lintumetsän päiväkodissa 22 kpl. Lapsiryhmissä, joissa lomaketta jaettiin, oli 3–5-vuotiaita lapsia. Kyselyn mukaan liitin saatekirjeen (liite 1), jossa kerroin tutkimuksesta ja sen tavoitteista sekä rohkaisin isiä vastaamaan kyselyyn. Saatekirjeessä myös korostin sitä, että vastaukset ovat luotamuksellisia eikä valmiista työstä voi tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Vastausaikaa annettiin noin viikko. Isät palauttivat kyselyt suljetuissa kirjekuorissa päiväkodeihin, joista itse hain lomakkeet vastausajan päätyttyä. Lomakkeita oli jaettu näissä kolmessa päiväkodissa yhteensä 64 kpl, joista palautettiin täytettynä 19 kpl. Tällöin vastausprosentiksi muodostui 29,7 %.

Koska kyselyn vastausprosentti ei ollut kovin korkea ja useimmat isistä olivat vastanneet avoimiin kysymyksiin melko niukasti, halusin vielä laajentaa tutkimukseni aineistoa. Suoritin syksyllä 2009 opintoihini liittyneen viimeisen harjoittelujakson espoolaisessa Pisan päiväkodissa. Päiväkodin johtajana toimii Jari Jokinen, joka on Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjänä -hankkeen yhteyteen perustetun isätyöryhmän jäsen. Tavatessani hänet ensimmäistä kertaa keväällä 2009 hän kertoi minulle, että Pisan päiväkodissa isätoimintaan on kiinnitetty huomiota muun muassa isävanhempainiltoja järjestämällä.

Harjoittelun aikana pääsin itse havainnoimaan isien osallistumista päiväkodin arkeen ja toimintaan sekä hankkimaan lisää aineistoa opinnäytetyöhöni. Aiemmin tekemäni kyselylomake jaettiin Pisan päiväkodissa kahden lapsiryhmän isille. Jaoin lomakkeen henkilökohtaisesti sen lapsiryhmän isille, jossa suoritin harjoittelun. Ajattelin, että jakamalla lomakkeet henkilökohtaisesti voisin paremmin motivoida isiä vastaamaan, koska pystyisin samalla kertomaan tutkimuksestani ja vastaamaan mahdollisiin siihen liittyviin kysymyksiin. Toisessa ryhmässä lomakkeet jakoi puolestani ryhmän henkilökunta. Molemmat lapsiryhmät olivat 1–5-vuotiaiden lasten ryhmiä.

Yhteensä lomakkeita jaettiin Pisan päiväkodissa 24 kappaletta. Niitä palautettiin 12 kpl, joten vastausprosentti Pisan päiväkodin osalta oli 50 %. Kyselyn loppuun liitin kysymyksen, haluaisiko vastaaja osallistua kyselylomaketta syventävään haastatteluun. Ku-

kaan ei kuitenkaan ilmoittautunut halukkaaksi osallistumaan haastatteluun, joten opin näytetyöni aineiston muodostavat ne 31 kyselylomaketta, joita palautettiin minulle yhteensä neljästä eri päiväkodista.

6.4 Tutkimusaineiston analysointi

Kvalitatiivisen aineiston analyysin tarkoituksena on luoda aineistoon selkeyttä ja tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysivaiheessa aineistoa pyritään tiivistämään, kuitenkin säilyttäen sen sisältämä informaatio. Yleensä aineiston muokkaaminen selkeämpään ja mielekkäämpään muotoon tuo tutkijalle lisää tietoa tutkittavasta asiasta. (Eskola & Suoranta 2008, 137.)

Kerätyn aineiston analysointi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tutkimusprosessin tärkeimpiä vaiheita. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, minkälaisia vastauksia hän saa tutkimuskysymyksiinsä. (Hirsjärvi ym. 2009, 221.) Aloitin aineiston analyysin tutustumalla huolellisesti palautettuihin kyselylomakkeisiin. Aloin kirjoittaa avointen kysymysten vastauksia puhtaaksi tietokoneella, jotta saisin vastaukset selkeämmin luettaviksi ja tarkasteltaviksi. Tein myös taustatiedoista ja monivalintakysymyksistä taulukoita Excel-ohjelman avulla, jotta pystyin helpommin vertailemaan eri vastaajien antamia vastauksia ja laskemaan monivalintakysymyksiin annettujen vastausvaihtoehtojen lukumäärät.

Avoimia kysymyksiä pyrin analysoimaan teemoittelun avulla. Teemoittelu on yleinen kvalitatiivisen aineiston analyysitapa. Siinä aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Näin voidaan vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Aineistosta pyritään ensin löytämään tutkimusongelman kannalta keskeiset aiheet. (Eskola & Suoranta 2008, 174.)

Jo kyselylomaketta laatiessani olin jaotellut kysymykset tiettyjen teemojen alle, jotta aineiston analysoiminen olisi helpompaa. Lomakkeen teemoja olivat ”isien osallistuminen perheessä”, ”isien ja päiväkodin välinen yhteistyö” sekä ”isätoiminta”. Kirjoittaessani vastauksia puhtaaksi tietokoneella, liitin kunkin vastauksen siihen sopivan teeman alle. Tämän jälkeen luin vastauksia huolellisesti läpi. Päätin muodostaa kolmen kysely-

lomakkeessa käyttämäni teeman pohjalta yksityiskohtaisemmat teemat, joiden mukaan analysoisin tutkimukseni tuloksia. Yhteistyö päivähoidossa on niin laaja käsite, että halusin jakaa sen pienempiin osiin saadakseni aineiston analyysiin selkeyttä. ”Isien ja päiväkodin välinen yhteistyö” –teeman jaoin kahteen osaan, jolloin muodostuivat teemat ”isien kokemuksia päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä” ja ”isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä”. Isätoiminta puolestaan osoittautui kyselyyn vastanneille melko vieraaksi asiaksi, koska vain muutamalla vastaajalla oli kokemuksia siitä. Isätoimintaan liittyvästä kyselyn osasta sain siis melko niukan aineiston, joten päätin yhdistää aineiston analyysissä sekä isien kokemukset että toiveet isätoiminnasta saman teeman alle.

Muodostin yhteensä neljä pääteemaa, joiden pohjalta analysoin tutkimukseni tuloksia. Nämä teemat ovat:

- 1) isien osallistuminen kodin ja päiväkodin toimintoihin
- 2) isien kokemuksia päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä
- 3) isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä
- 4) isien kokemuksia ja toiveita isätoiminnasta

Nämä neljä teemaa ovat mielestäni selkeitä ja sopivat hyvin tutkimustulosteni analysoimiseen, koska ne ovat muodostuneet tutkimuskysymysteni pohjalta ja kuvaavat hyvin tutkimukseni tarkoitusta. Kunkin teeman alle olen kuvaillut saamiani tuloksia. Olen myös liittänyt tekstiin suoria lainauksia joistakin avointen kysymysten vastauksista.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeen palautti yhteensä 31 isää. Nuorin vastaaja oli 26-vuotias ja vanhin 50-vuotias, vastaajien keskimääräinen ikä oli 39 vuotta. Vastaajista 52 % oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon. Ammattikorkeakoulututkinnon tai opistotasaisen tutkinnon oli suorittanut 29 % vastaajista, lukion tai ammattikoulun oli käynyt vastaajista 13 %, pelkän peruskoulun oli suorittanut 3 % ja kansakoulun 3 % vastaajista. Vastaajista 87 % oli työssä, 6 % työttömiä ja 6 % opiskelijoita. Kaikkien vastaajien äidinkieli oli suomi, yhdellä vastaajista oli äidinkielenä sekä suomi että ruotsi. Yleisin perhemuoto vastaajien joukossa oli ydinperhe, jossa eli 90 % kyselyyn vastanneista isistä. Kahdella vastaajalla oli uusperhe ja yksi vastaaja asui kahdestaan puolison kanssa. Vastaajilla oli keskimäärin 2,3 lasta, joiden iät vaihtelivat 2,5 kuukauden ja 27 vuoden välillä.

7.1 Isien osallistuminen kodin ja päiväkodin toimintoihin

Tutkimustulosten mukaan molemmat vanhemmat osallistuvat melko tasapuolisesti perheen arkeen liittyviin asioihin. Myös päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön osallistutaan enimmäkseen tasapuolisesti, mutta siellä äideillä näyttää olevan hieman aktiivisempi rooli kuin isillä.

Rajojen asettaminen lapsille, ajan viettäminen lasten kanssa ja leikkiminen lasten kanssa jakautuvat tulosten mukaan tasapuolisesti molempien vanhempien tehtäviksi. Perheessä lasten perushoidosta vastaa huomattavasti useammin äiti kuin isä. Kyselyyn vastanneista isistä peräti 22 ilmoitti äidin käyttävän lasten perushoitoon enemmän aikaa kuin isä. Ainoastaan yksi isä vastasi käyttävänsä siihen enemmän aikaa kuin äiti. Isät puolestaan osallistuivat aktiivisesti lastensa harrastuksiin, esimerkiksi kuljettamalla heitä niihin. 11 vastaajaa ilmoitti isän käyttävän enemmän aikaa lasten harrastuksiin ja vain 6 vastaajaa ilmoitti äidin osallistuvan tähän enemmän. Lasten harrastuksiin osallistumisessa yleisin vastaus oli kuitenkin se, että molemmat vanhemmat osallistuvat niihin yhtä paljon. Kyselystä kävi hieman yllättäen ilmi, että isät osallistuvat aktiivisesti kotitöihin. Kyselyssä kysyttiin, kumpi perheen vanhemmista käyttää enemmän aikaa kotitöihin. 15 vastaajaa

vastasi molempien käyttävän siihen yhtä paljon aikaa, 15 vastasi äidin osallistuvan koti-
töihin isää enemmän ja yksi vastasi isän osallistuvan äitiä enemmän.

Kyselyn tulosten mukaan äidit vievät lapsia useammin päiväkotiin kuin isät ja myös hakevat lapset päiväkodista isää useammin. Isätkin kuitenkin osallistuvat tähän, koska 9 isää oli vastannut molempien vievän yhtä usein ja 8 isää oli vastannut molempien vanhempien osallistuvan yhtä paljon lasten hakemiseen päiväkodista. Kyselyssä selvitettiin myös sitä, kumpi vanhemmista käyttää enemmän aikaa yhteydenpitoon päiväkodin kanssa esimerkiksi puhelimitse tai reissuvihkon kautta. Tulosten mukaan äidit ovat huomattavasti aktiivisempia pitämään yhteyttä päiväkotiin. Peräti 22 henkilöä vastasi äidin osallistuvan tähän enemmän kuin isä. Kukaan ei vastannut isän osallistuvan yhteydenpitoon äitiä enemmän.

Päiväkodin kasvatustalkusteluihin osallistuvat molemmat vanhemmat yhtä paljon 13 vastaajan mielestä. 16 vastasi äidin osallistuvan enemmän ja vain 2 vastasi isän osallistuvan enemmän. Pieni enemmistö vastaajista (15) ilmoitti äidin käyvän isää useammin päiväkodin vanhempainilloissa. 14 vastaajaa ilmoitti molempien käyvän niissä yhtä paljon. Päiväkodin joulujuhliin ja muihin juhliin osallistuvat tulosten mukaan useimmiten molemmat vanhemmat.

Kyselyssä tiedusteltiin myös sitä, kumpi vanhemmista osallistuu useammin päiväkodin talkoisiin ja vanhempien ja lasten yhteisiin retkiin. Monet olivat jättäneet nämä kohdat tyhjiksi, mikä voisi kertoa siitä, että niitä ei ehkä ole järjestetty lainkaan. Näihin molempiin kuitenkin osallistuvat tai osallistuisivat tulosten mukaan molemmat vanhemmat yhtä paljon.

7.2 Isien kokemuksia päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä

Vastaajista melkein kaikki (28) olivat sitä mieltä, että päiväkoti huomioi isät tasavertaisesti äitien kanssa. Kahden vastaajan mielestä isät huomioidaan jonkin verran äitejä huonommin ja yksi vastaaja oli sitä mieltä, että isät huomioidaan huomattavasti äitejä huonommin. Lomakkeessa tiedusteltiin avoimella kysymyksellä sitä, miten päiväkoti voisi huomioida isät nykyistä paremmin. Monet olivat jättäneet vastaamatta tähän ky-

symykseen tai vastanneet, että molemmat vanhemmat huomioidaan tasapuolisesti. Vain pari isää oli esittänyt parannusehdotuksia nykyisiin toimintatapoihin:

Toisinaan keskustelu vienti- ja hakutilanteissa on huomattavasti monipuolisempaa, jos lapsen äiti sattuu olemaan samaan aikaan paikalla. Kyllä meitä isiä aivan varmasti kiinnostavat kaikki samat asiat lapseen liittyen kuin äitejäkin.

Ehkä jokin aamukahvirupattelu silloin tällöin, muutenkin kuin vain isän päivänä

Kysymyksessä 13 oli lueteltu joitakin kodin ja päiväkodin välisiä yhteistyömuotoja ja siinä kysyttiin, kuinka tärkeänä vastaaja pitää kyseisiä yhteistyön muotoja. Vastausvaihtoehdot oli numeroitu välille 1–5 siten, että 1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = ei kovin tärkeä, 3 = neutraali, 4 = melko tärkeä ja 5 = erittäin tärkeä. Vastaajilla oli myös mahdollisuus perustella vastauksensa. Laskin kunkin yhteistyömuodon kohdalla, montako kutakin vastausta oli annettu.

Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan väliset päivittäiset keskustelut osoittautuivat vastausten mukaan erittäin tärkeäksi yhteistyön muodoksi. Enemmistö vastaajista (18) piti niitä erittäin tärkeinä. Melko tärkeinä niitä piti 11 vastaajaa, yksi vastaaja oli valinnut vaihtoehdon ”neutraali” ja ainoastaan yhden vastaajan mukaan ne eivät ole kovin tärkeitä. Tässä kahden vastaajan kommentit:

On hyvä tietää, miten päivä sujunut. Tulee tietoon asiat, joita ei välttämättä tajua kysyä.

*Jatkuva palaute ja viestintä on tärkeää arjen sujumisen kannalta.
Kiva tietää mitä uutta ovat oppineet ja onko ollut ongelmia.*

Suurin osa vastaajista (17) piti päiväkodin kasvatustilustensa melko tärkeinä. Erittäin tärkeinä niitä piti 12 vastaajaa. Kaksi vastaajaa oli valinnut vaihtoehdon ”neutraali”.

Hyvä yhteistyö on tärkeää. Ollaan samalla aaltopituudella eikä tule väärinkäsityksiä.

On tärkeää pysähtyä ajan kanssa puhumaan lapsesta ja hänen kehityksekseen.

Saa tärkeää tietoa ja vinkkejä lapsen eri kehitysvaiheisiin.

Saa ulkopuolisen näkemyksen kehityksestä ja mihin asioihin voisi keskittyä.

Myös päiväkodin joulujuhlia ja muita juhlia pidettiin erittäin tärkeinä tai melko tärkeinä. 13 vastaajaa piti päiväkodin juhlia melko tärkeinä, 11 vastaajan mielestä ne olivat erittäin tärkeitä. Vaihtoehdon ”neutraali” oli valinnut 5 vastaajaa ja 2 vastaajaa oli sitä mieltä, etteivät päiväkodin juhlat ole kovin tärkeitä. Vastauksista nousi esiin se, että juhlia pidetään tärkeinä etenkin lasten kannalta: lapset ovat iloisia kun vanhemmat tulevat katsomaan heidän esityksiään. Juhlissa on myös mahdollista tavata muita vanhempia sekä havainnoida sitä, miten lapsi toimii ryhmässä.

Lapsille tärkeää, kun saavat oman juhlan ja vanhemmat tulevat vierailemaan.

Lapsille tärkeitä ja isälle tippa linssiin pari kertaa vuodessa tekee ihan hyvää.

Mahdollisuus nähdä, miten lapsi sijoittuu suhteessa muihin. Muiden vanhempien tapaaminen.

Kuuluu kasvatukseen ja suomalaiseen kulttuuriin.

Tulosten mukaan päiväkodin vanhempainiltoja pidetään melko tärkeinä. Tämän vaihtoehdon oli valinnut enemmistö (17) vastaajista. Erittäin tärkeinä vanhempainiltoja piti 6 vastaajaa. Myös vaihtoehdon ”neutraali” oli valinnut 6 vastaajaa ja vaihtoehdon ”ei kovin tärkeä” 2 vastaajaa. Vastausten perusteluista ilmeni, että vanhempainilloissa asioita käsitellään melko yleisellä tasolla, mitä jotkut pitivät hyvänä ja jotkut huonona asiana. Jotkut mainitsivat vanhempainiltojen olevan turhan muodollisia tai pinnallisia.

Näkee muita vanhempia siis lastemme kavereiden isiä ja äitejä. On kiva tietää, minkä tyyppisiä ihmisiä ovat! Ja henkilökunta ”joutuu” kertomaan miten hommat sujuu ja mikä on tavoite.

Ihan tärkeitä, mutta jäävät kuitenkin päivittäisten keskustelujen ja kasvatust keskustelujen taakse. Joskus turha muodollisuus voi vaivata.

Aika vähän omaa lasta koskevaa tiedonsiirtoa, toisaalta mahdollisuus tavata muita vanhempia.

Vanhempainilloissa asioita käsitellään yleisellä tasolla ja meille ”konkareille” ei vanhempainilloissa ole paljoa uutta.

Kyselyssä tiedusteltiin myös vastaajan mielipidettä päiväkodin talkoiden tärkeydestä. Talkoot osoittautuivat melko tuntemattomaksi asiaksi vastaajille. Monet olivat jättäneet tähän kohtaan vastaamatta tai kirjoittaneet, ettei talkoita ole päiväkodissa järjestetty. Monet vastasivat, että osallistuisivat päiväkodin talkoisiin, jos sellaisia järjestettäisiin ja jos olisi aikaa. Vastaajien joukosta löytyi kuitenkin myös niitä, jotka eivät ole halukkaita osallistumaan talkoisiin lainkaan.

En ole ollut, mutta uskoisin, että jos tehdään parantavia toimenpiteitä ja korjauksia niin onhan se tärkeää.

Mielellään osallistun, mutta toimintaa alkaa olla paljon kaikissa kerhoissa yms., että aika ei aina riitä.

Nykytaksoilla (2 lasta 443 e/kk) henkilökunta mielestäni voi hoitaa ”tonttinsa”.

Kysymyksessä 13 lueteltujen yhteistyömuotojen lisäksi lomakkeessa kysyttiin, mitä muita yhteistyömuotoja vastaajan lasten päiväkodeissa oli. Yhteistyömuotoina mainittiin liikuntailtapäivät, lasten ja vanhempien yhteiset retket, vanhemmille sähköpostitse lähetettävä viikkokirje, päiväkodin vanhempainyhdistyksen toiminta, kuvaboksi sekä kirjalliset viestit ohjelmista ja aikatauluista. Liikuntailtapäiviä ja kuvaboxia ei ollut määriteltä vastauksissa tarkemmin, joten niiden sisältö ja merkitys jäi hieman epäselväksi.

Lomakkeessa selvitettiin myös sitä, kuinka usein vastaaja osallistuu erilaisiin yhteistyön muotoihin. Kysymyksessä käytetyt yhteistyön muodot olivat henkilökunnan ja vanhempien väliset päivittäiset keskustelut, päiväkodin kasvatuskeskustelut, päiväkodin vanhempainillat, päiväkodin juhlat ja päiväkodin talkoot. Vastausvaihtoehdot oli numeroitu asteikolla 1–5 siten, että 1 = en osallistu koskaan, 2 = osallistun harvoin, 3 = osallistun joskus, 4 = osallistun useimmiten ja 5 = osallistun aina. Jokaisen kohdan alle oli jätetty tyhjää tilaa, johon vastaaja sai halutessaan perustella vastauksensa.

Tulosten mukaan isät osallistuvat hyvin aktiivisesti päivittäisiin keskusteluihin henkilökunnan kanssa. 14 isää vastasi osallistuvansa näihin keskusteluihin aina, 11 isää vastasi osallistuvansa useimmiten. Kolme vastaajaa oli vastannut osallistuvansa keskusteluihin harvoin.

Olen kiinnostunut lasteni hyvinvoinnista. En pidä sitä itsestään selvyytenä.

Jatkuva palaute ja viestintä on tärkeää arjen sujumisen kannalta.

Aina hakiessa tulee muutama sana vaihdettua, jos oman ryhmän henkilökuntaa on paikalla.

Myös päiväkodin kasvatustilaisuuksissa isät ovat tulosten mukaan aktiivisesti mukana. 9 isää vastasi osallistuvansa kasvatustilaisuuksiin aina. 7 isää ilmoitti osallistuvansa näihin useimmiten. Kasvatustilaisuuksiin joskus osallistuvia oli 6 ja harvoin osallistuvia 5 vastaajista. Neljä isää ilmoitti, ettei osallistu kasvatustilaisuuksiin koskaan. He kuitenkin ilmoittivat perheessä äidin osallistuvan niihin.

Kyse on lapsen hyvinvoinnista, kasvatuksesta, yhteisestä ajatusmallista.

On tärkeää pysähtyä ajan kanssa puhumaan lapsesta ja hänen kehityksestään.

Äiti on ollut aktiivisempi kävijä, minä olen saanut tietoa lapsen äidin kautta. Etukäteen keskustelemme todetaksemme olevamme yhtä mieltä lasta koskevista asioista. Asia on myös aikataulukysymys. Työmme joustavat eri tavoin, lapsen päiväkodin yhteydenpito on osa laajempaa kokonaisuutta.

Päiväkodin vanhempainiltoihin osallistutaan vaihtelevasti. 4 isää ilmoitti osallistuvansa vanhempainiltoihin aina, 7 isää vastasi osallistuvansa useimmiten. 9 isää ilmoitti osallistuvansa joskus ja yhtä moni ilmoitti osallistuvansa vain harvoin. Kaksi isää vastasi, ettei osallistu vanhempainiltoihin koskaan. Osallistumattomuus vanhempainiltoihin saattaa johtua isien muista kiireistä tai siitä, että vanhempainiltoja pidetään joskus liian muodollisina tai yleisellä tasolla olevina.

Kuten lomakkeen aiemman kysymyksen vastauksista ilmeni, päiväkodin juhlia pidetään tärkeinä sekä lasten että vanhempien kannalta. Isät myös osallistuvat niihin mielellään ja usein. 17 isää vastasi osallistuvansa niihin useimmiten ja jopa 12 isää vastasi osallistu-

vansa aina. Harvoin tai joskus kertoi osallistuvansa kaksi isää. Kukaan isä ei ollut vastannut, ettei osallistuisi päiväkodin juhliin koskaan.

Lomakkeessa kysyttiin myös, kuinka usein vastaaja osallistuu päiväkodin talkoisiin. Moni isä oli jättänyt vastaamatta tähän kohtaan. Vastaajilla oli mahdollisuus perustella vastauksensa, ja monet olivatkin kirjoittaneet, että päiväkodissa ei ole järjestetty talkoita tai vastaaja ei ole ollut tietoinen niistä. Joissakin tutkimuskohteina olevissa päiväkodeissa oli kuitenkin pidetty talkoita. Viisi vastaajaa ilmoitti, ettei osallistunut talkoisiin koskaan. Kolme isää vastasi osallistuvansa talkoisiin useimmiten, 7 vastasi osallistuvansa joskus ja 6 vastasi osallistuvansa harvoin.

Voi olla, että jäisi osallistumatta paitsi, jos talkoissa lapset mukana.

Sen yhden kerran, kun on järjestetty, en päässyt tulemaan.

Talkoita ollut hyvin vähän.

En ole vielä osallistunut, mutta jos järjestetään ja on aikaa niin osallistun.

Selvä enemmistö kyselyyn vastanneista isistä (27) koki osallistuvansa riittävästi päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön. 4 vastaajaa ei omasta mielestään osallistunut yhteistyöhön riittävästi. Suurin osa vastaajista (21) ilmoitti olevansa tyytyväinen lastensa päiväkodin ja isien väliseen yhteistyöhön. Erittäin tyytyväisiä oli 7 isää. Kaksi isää oli valinnut vaihtoehdon ”en tyytyväinen, mutta en tyytymätönkään”. Vain yksi isä ilmoitti olevansa tyytymätön päiväkodin ja isien väliseen yhteistyöhön.

7.3 Isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä

Vastaajat esittivät hyvin vähän kehittämis ehdotuksia isien ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön liittyen. Monien vastaajien mielestä päiväkodissa isiä ja äitejä ei eritellä vaan molemmat vanhemmat huomioidaan tasapuolisesti ja yhteistyön muodot on suunnattu yhtä lailla molemmille vanhemmille. Monet olivat myös jättäneet vastaamatta avoimeen kysymykseen, jossa tiedusteltiin kehittämis ehdotuksia. Esiin tuodut kehittämis ehdotukset liittyivät lähinnä henkilökuntaan ja vanhempien kohtaamiseen. Eräs vastaaja toi esiin sen, että päiväkodin henkilökunta on hyvin kirjavaa ja että siihen asiaan ei voi paljon

vaikuttaa. Hänen mielestään pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten henkilökunta ottaa lapset ja vanhemmat vastaan tuonti- ja hakutilanteissa. Yksi isä oli vastannut, että päiväkodissa pitäisi olla enemmän miespuolisia lastentarhanopettajia.

7.4 Isien kokemuksia ja toiveita isätoiminnasta

Kyselylomakkeen viimeisessä osiossa selvitin isien kokemuksia ja toiveita isätoiminnasta. Lomakkeessa selitin ensin lyhyesti mitä isätoiminnalla tarkoitetaan, jotta vastaajat varmasti ymmärtäisivät mitä kysytään.

Kyselyyn vastanneista isistä melkein kaikki (28) ilmoittivat, etteivät ole koskaan osallistuneet isätoimintaan. Ainoastaan kolme vastaajaa ilmoitti osallistuneensa isätoimintaan. Lomakkeessa ei kysytty tarkemmin, millaiseen isätoimintaan vastaaja on osallistunut, mutta yksi vastaajista oli silti kirjoittanut, että on osallistunut urheilupäivään Esport Centerissä sekä päiväkodin isäiltaan. Lomakkeen 20. kysymys kuului: ”Mikä seuraavista on/on ollut/olisi omalla kohdallasi tärkein syy osallistua isätoimintaan?” Vaihtoehtoisiksi olin laittanut ”muihin isiin tutustuminen”, ”vertaistuen saaminen muilta isiltä”, ”mukava tapa viettää aikaa lapsen/lasten kanssa”, ”uusien kokemusten saaminen” ja ”jokin muu syy, mikä”. Vastausten mukaan suosituin syy oli se, että isätoiminta on tai olisi mukava tapa viettää aikaa lasten kanssa. Tämän vaihtoehdon oli valinnut 17 vastaajaa. Myös kaikkia muita annettuja vastausvaihtoehtoja oli valittu.

Kyselyssä selvitin myös sitä, ovatko päiväkodit järjestäneet isille toimintaa ja millaista toimintaa isät toivoisivat päiväkotien heille järjestävän. Monet vastasivat, ettei heidän lastensa päiväkotia ole järjestänyt isille mitään toimintaa. Vastauksissa tuotiin kuitenkin esiin, että isänpäiväkahvit ja talkoot oli järjestetty. Pisan päiväkodissa oli lisäksi pidetty isille suunnattu vanhempainilta, josta vastaajilla oli positiivisia kokemuksia. Yksi vastaaja toivoi, että isävanhempainiltoja järjestettäisiin myös jatkossa. Muutama isä oli sitä mieltä, että päiväkotia voisi järjestää jonkin yhteisen retken isille ja lapsille. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin tyytyväisiä nykyisiin toimintamuotoihin tai sitä mieltä, ettei päiväkodin tarvitse järjestää isille erikseen toimintaa.

Ei tarvita isänpäiväkahvia kummempaa. Koko perheen tapahtumat ovat tärkeämpiä.

Joskus voisi olla mukava tehdä joku yhteinen retki/leiri isien ja lasten kanssa.

Isille ei tarvita omaa toimintaa.

Nykyiset toimintamuodot riittää, isänpäivät ym.

Uusi isien ilta voisi olla ihan hyvä juttu.

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä selvitettiin vastaajien kiinnostusta olla mukana isätoiminnan suunnittelemisessa ja toteuttamisessa. Vastaajista 17 ilmoitti, ettei ole kiinnostunut olemaan tässä mukana. 12 vastasi, että olisi ehkä kiinnostunut. Ainoastaan kaksi isää ilmoitti olevansa kiinnostuneita osallistumaan isille suunnatun toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

8 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tähän lukuun olen valinnut tarkasteltavaksi tutkimukseni tärkeimpiä tuloksia. Vertaan niitä aikaisemmissa tutkimuksissa saatuihin tuloksiin sekä aiheesta kirjoitettuun teoria-tietoon. Olen myös pyrkinyt tekemään tulkintoja ja johtopäätöksiä saamistani tuloksista sekä teorian että omien kokemusteni ja ajatusteni pohjalta.

Saamieni tutkimustulosten mukaan isien ja äitien välillä ei ollut suuria eroja osallistumi-
sessa kodin ja päiväkodin arkeen liittyviin asioihin. Molemmat vanhemmat osallistuivat
kodin piirissä tapahtuviin asioihin ja päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kuiten-
kin tuloksista välittyi mielestäni sellainen kuva, että päiväkodin kanssa tehtävässä yh-
teistyössä ja päiväkodin eri toiminnoissa äidit ovat hieman aktiivisemmin mukana kuin
isät. Tulokset vahvistivat aikaisempia omia ajatuksiani ja kokemuksiani. Omissa päivä-
kotiharjoitteluisiani olen esimerkiksi huomannut, että äidit ovat aktiivisemmin mukana
kasvatuskeskusteluissa kuin isät.

8.1 Vanhempien osallistuminen ja tehtävät perheessä

Vain muutamassa vastauksessa ilmoitettiin isän viettävän äitiä enemmän aikaa lasten
kanssa tai osallistuvan äitiä enemmän lasten kanssa leikkimiseen. Jos perheen vanhem-
mat lapset ovat päiväkodissa ja perheeseen syntyy uusi lapsi, monet vanhemmat halua-
vat ottaa vanhemmat lapset pois päiväkodista ja hoitaa heitä ja uutta vauvaa kotona.
Tällaisissa tilanteissa äiti on varmasti useimmiten se, joka viettää enemmän aikaa lasten
kanssa.

Vaikka äiti monien vastausten mukaan näytti viettävän enemmän aikaa lasten kanssa ja
leikkivän heidän kanssaan enemmän kuin isä, yleisin vastaus oli kuitenkin se, että per-
heessä molemmat vanhemmat osallistuvat näihin asioihin yhtä paljon. Mielestäni tämä
on erittäin tärkeä ja hieno asia, koska lapsen on tärkeää saada huomiota ja aikaa mo-
lemmilta vanhemmiltaan. Pitkiä työpäiviä tekevät vanhemmat varmasti kokevat usein,
ettei lapsia ehdi päivässä nähdä tarpeeksi. Lapset saatetaan viedä päiväkotiin aamulla jo
klo 7–8 välillä ja hakea pois sieltä vasta iltapäivällä viiden aikoihin. Iltaan ei tällöin jää

monta tuntia lasten kanssa olemiseen. Luulen kuitenkin, että useimmat vanhemmat nauttivat paljon tästä vähäisestäkin ajasta lastensa kanssa ja haluavat käyttää tämän ajan lasten kanssa. Myös lapsille on varmasti tärkeää se, että vanhemmat jaksavat leikkiä ja viettää aikaa heidän kanssaan päiväkotipäivän jälkeen.

Opinnäytetyöni tulosten mukaan äidit vastaavat perheissä huomattavasti enemmän lasten perushoidosta kuin isät. Myös Järvensivu ja Virola (2007, 2) saivat samanlaisen tuloksen omassa tutkimuksessaan. Lastenhoidon on perinteisesti katsottu olevan perheessä äidin tehtävä. Isyys on kuitenkin muuttunut paljon viime vuosina ja yhä useammat isät osallistuvat äidin kanssa yhtä paljon lasten hoitamiseen. Olinkin hieman yllättynyt siitä, että tutkimukseni tulosten mukaan isien ja äitien välillä on näin suuri ero lasten perushoitoon osallistumisessa. Yllättävää oli myös se, että tutkimukseni tulosten mukaan isät osallistuvat aktiivisesti kotitöihin. Melkein puolet vastaajista (15) ilmoitti osallistuvansa kotitöihin yhtä paljon kuin äiti. Voisi olettaa, että isät, jotka tekevät paljon kotitöitä, osallistuisivat paljon myös lasten perushoitoon, mutta oman tutkimukseni mukaan lasten perushoito on perheessä yleisesti äidin tehtävä.

Isä on perinteisesti ollut perheessä se, joka asettaa lapsille rajat ja pitää kuria (Sinkkonen 1998, 111). Kuitenkin vain muutama omaan kyselyyni vastannut isä piti rajojen asettamista lapsille enemmän hänen kuin äidin tehtävänä. Suurimmassa osassa vastauksista ilmoitettiin molempien vanhempien osallistuvan rajojen asettamiseen yhtä paljon. Rajojen asettaminen lapselle on yksi vanhempien tärkeimmistä tehtävistä. Lapsi on keskenkasvuinen ja tarvitsee kasvatusta. Lapsella ei vielä ole sellaista elämäkokemusta ja tietoa kuin hänen vanhemmillaan. Aikuiset ovat oppineet omien virheidensä kautta ymmärtämään asioita ja oikeita toimintatapoja, ja heidän on kasvatuksen kautta välitettävä tätä tietoa lapsilleen. Vanhempien täytyy pystyä perheessä olemaan auktoriteetteja ja asettamaan lapsille rajat. Rajojen asettaminen ja niistä kiinni pitäminen mahdollistaa sen, että lapsi tuntee olonsa turvallisiksi ja voi olla rauhassa lapsi. (Kinnunen 2005, 23–24.)

Olen huomannut päiväkodissa työskennellessäni sen, että usein lapset kysyvät lupaa johonkin asiaan ensin yhdeltä aikuiselta. Jos hän ei anna lupaa, lapsi siirtyy toisen aikuisen luo ja kysyy samaa asiaa häneltä. Lapsi saattaa käydä kaikkien aikuisten luona kysymässä samaa asiaa, koska hän ajattelee, että saattaa saada luvan joltakin heistä. Päivä-

kodissa työntekijöiden on tärkeää sopia yhteisistä säännöistä, joita kaikki noudattavat. Mielestäni myös perheessä olisi tärkeää se, että vanhemmat yhdessä sopisivat, mikä lapselle on sallittua ja mikä ei. Molempien vanhempien tulisi pitää kiinni näistä säännöistä, jotta lapsi ymmärtäisi hänelle asetetut rajat. Jos äiti sallii lapselle sellaisen asian jota isä ei salli tai päinvastoin, tulee varmasti ongelmia. Lasten kasvatuksessa johdonmukaisuus ja vanhempien yhdessä sopimat pelisäännöt ovat tärkeitä. Tällöin kumpikin vanhemmista voi olla perheessä rajojen asettaja, ja lapsi oppii pitämään äitiä ja isää tasavertaisina vanhempina ja auktoriteetteina.

8.2 Isien rooli ja osallistuminen päiväkodissa

Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamasta isäkyselystä käy ilmi, että suurin osa isistä kokee tulleen otetuksi tasa-arvoisesti huomioon lasten harrastuksissa, päiväkodissa ja koulussa. Sen sijaan neuvolassa äidit huomioidaan vastaajien mukaan selvästi isiä paremmin. (Säkjärvi 2008, 12.) Myös enemmistö omaan kyselytutkimukseeni osallistuneista isistä ilmoitti päiväkodin huomioivan heidät tasavertaisesti äitien kanssa. Tämä on mielestäni tärkeä asia, johon myös pitäisi tietoisesti pyrkiä. Vanhemmilla tulisi olla tasavertaiset mahdollisuudet osallistua lastensa elämään. Myös päiväkodin on tärkeää huomioida molemmat vanhemmat ja ottaa heidät tasavertaisesti mukaan kasvatuskumppanuuteen ja yhteistyöhön.

Jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle laaditaan hoitosuhteen alussa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioiminen toiminnan suunnittelussa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. (Stakes 2005, 32.) Suunnitelma laaditaan ja sitä arvioidaan vanhempien kanssa pidettävissä varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa eli vasu-keskusteluissa, joita olen tässä tutkimuksessa nimittänyt kasvatukeskusteluiksi.

Omissa päiväkotiharjoitteluissani ja päiväkodissa sijaisena toimiessani olen huomannut, että usein kasvatukeskusteluun osallistuu vain äiti. Tämä voi johtua yksinkertaisesti vanhempien erilaisista työajoista, mutta se voi kertoa myös siitä, että tapaamiset päiväkodin työntekijöiden kanssa ja lapsen asioista keskusteleminen heidän kanssaan mielle-

tään enemmän äidin tehtäväksi. Yleistä on kuitenkin myös se, että äiti ja isä osallistuvat kasvatust keskusteluun yhdessä. Sen sijaan isän osallistuminen kasvatust keskusteluun ilman äitiä on omien kokemusteni mukaan hyvin harvinaista. Mielestäni paras vaihtoehto on, että molemmat vanhemmat ovat samanaikaisesti läsnä kasvatust keskustelussa. Tällöin molemmilla on mahdollisuus tuoda omia näkemyksiään esille ja kuulla päiväkodin työntekijän mielipide ja arvio lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Jos kuitenkin vain toinen vanhemmista pääsee osallistumaan kasvatust keskusteluun, olisi tärkeää, että hän kertoisi tapaamisen sisällöstä ja keskustelluista asioista myös toiselle vanhemmalle. Molempien vanhempien on tärkeää olla ajan tasalla siitä, millainen vaihe lapsella on kehityksessään menossa ja millaisiin asioihin kyseisellä hetkellä kannattaisi eniten kiinnittää huomiota. Kyselyyni vastanneet isät pitivät päiväkodin kasvatust keskusteluja tärkeinä ja osallistuvat tulosten mukaan niihin aktiivisesti. Isien suuri halukkuus osallistua päiväkodin kasvatust keskusteluihin on mielestäni tärkeää, koska tämä osoittaa heidän olevan kiinnostuneita lapsensa kehityksestä ja oppimisesta sekä päiväkodin kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä.

Kyselyn tuloksista selvisi myös, että äidit osallistuvat isää enemmän lasten viemiseen päiväkotiin ja heidän hakemiseensa sieltä. Tämäkin voi selittää sitä, miksi äidit osallistuvat usein esimerkiksi päiväkodin kasvatust keskusteluihin isää enemmän, sillä kasvatust keskustelut pyritään yleensä pitämään joko heti aamulla vanhemman tuotua lapsen päiväkotiin tai iltapäivällä lapsen hakemisen yhteydessä.

Tutkimukseni tulosten mukaan isät pitivät päiväkodin kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä. Tästä voi mielestäni tehdä sellaisen johtopäätöksen, että isät ymmärtävät päivähoiton tehtävät ja tavoitteet hyvin. Päivähoito ei ole olemassa ainoastaan siksi, että vanhemmat saisivat lapsensa hoitoon työpäiviensä ajaksi, vaan sillä on myös merkittävä tehtävä lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Tämän tehtävän onnistumiseksi tarvitaan toimivaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä päiväkodin ja kodin välillä.

8.3 Isien kehittämis ehdotuksia yhteistyöstä päiväkodin kanssa

Tutkimuksessa pyydettiin isien kehittämis ehdotuksia päiväkodin ja isien väliseen yhteistyöhön liittyen. Suurin osa vastaajista oli jättänyt vastaamatta tähän kohtaan. Tästä ja

joihinkin muihin kysymyksiin annetuista vastauksista voi mielestäni päätellä, että isät ovat varsin tyytyväisiä lastensa päiväkodin nykyiseen toimintaan.

Kaksi vastaajaa oli kuitenkin esittänyt kehittämis ehdotuksia. Toinen heistä toi esiin sellaisen asian, että miespuolisia lastentarhanopettajia pitäisi olla enemmän. Mielestäni tämä huomio oli erittäin tärkeä ja mielenkiintoinen. Miehiä työskentelee lastentarhanopettajina ja muutenkin päivähoidossa hyvin vähän. Lastenhoito on nähty perinteisesti sekä perheessä että työelämässä yksinomaan naisille kuuluvana. Hoivatyön perinne lastentarhanopettajien ammattikunnassa on vahva, ja lastentarhanopettajan ammatti onkin yksi selvimmin sukupuolen mukaan eriytyneistä ammateista. (Isätoimikunta 1999, 62.)

Omien havaintojeni mukaan naiset keskustelevat keskenään usein äitiydestä ja lapsista. Uskon, että miehet eivät välttämättä keskustele isyydestä yhtä paljon. Heitä kuitenkin varmasti mietityttävät monet asiat isänä olemisessa ja lasten kasvatuksessa, mutta he saattavat kokea, että tällaisista asioista puhuminen on vaikeaa tai että miesten ei kuulu puhua omista epävarmuuden tunteistaan muille miehille. Päiväkoti voisi kuitenkin olla paikka, josta mies voisi saada tukea omaan isyyteensä. Isien ei kuitenkaan ole aina helppo tulla keskustelemaan lasten kasvatuksesta naispuolisten päiväkodin työntekijöiden kanssa, joten siksi olisi mielestäni hyvä, jos päiväkodeissa olisi nykyistä enemmän miespuolisia lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia.

Yksi vastaaja toi esiin, että päiväkodissa pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten henkilökunta ottaa lapset ja vanhemmat vastaan tuonti- ja hakutilanteissa. Asian esille tuleminen omassa tutkimuksessani oli mielestäni hyvä asia, koska myös omien kokemusteni mukaan vanhempia ja lapsia ei aina kohdata päiväkodissa niin hyvin kuin pitäisi.

Päiväkotien lapsiryhmät ovat yhä suurempia, mikä varmasti vaikeuttaa jokaisen lapsen yksilöllistä huomioimista. Yksilöllistä huomiota pyritään antamaan lapselle päivän kuluessa monissa eri vaiheissa, mutta aina tähän ei ole riittävästi mahdollisuuksia. Lapsen tulo päiväkotiin on kuitenkin tilanne, jossa mielestäni työntekijällä on hyvä mahdollisuus antaa lapselle yksilöllistä huomiota. Tuontitilanteessa lapselle tulisi viestittää sekä sanoin että elein, että hän on tervetullut päiväkotiin ja että häntä on odotettu sinne. Myös vanhempien huomiointi on tärkeää, ja työntekijän puolelta olisi kohteliasta ja toi-

vottavaa esimerkiksi kysellä vanhempien ja lapsen kuulumisia tuontitilanteessa. Työntekijän tulisi kohdata päivähoitoon tuleva lapsi ja hänen vanhempansa aidolla kiinnostuksella, avoimuudella ja yksilöllisesti huomioiden. Tällöin lapsen päivä alkaa hyvin ja hän voi tuntea olonsa turvalliseksi jäädessään päivähoitoon. Myös vanhemmat voivat erota lapsestaan työpäivän ajaksi hyvillä mielin, kun tietävät lasta hoitavien päiväkodin työntekijöiden ottavan lapsen vastaan ystävällisesti ja yksilöllistä huomiointia ja huolenpitoa tarjoten.

8.4 Isätoiminnan eri merkityksiä

Koskisen ja Mustosen opinnäytetyön (2006, 31–32) mukaan isät osallistuvat isätoimintaan pääasiassa lastensa takia. Heidän tutkimukseensa haastattelemat isät ilmoittivat haluavansa viettää aikaa lastensa kanssa ja tarjota heille yhteisiä elämyksiä, minkä isätoimintaan osallistuminen mahdollisti. Omassa tutkimuksessani sain samanlaisen tuloksen. Suurin osa isistä ilmoitti isätoiminnan tärkeimmäksi merkitykseksi sen, että se on tai olisi mukava tapa viettää aikaa lasten kanssa. Voi olla, että isät haluaisivat tarjota lapsilleen uudenlaisia kokemuksia ja elämyksiä, mutta sellaisten keksiminen voi joskus olla vaikeaa. Isätoimintaan osallistumalla sekä isät että lapset saisivat uusia kokemuksia ja elämyksiä ja saisivat viettää yhdessä aikaa mukavan tekemisen parissa.

Isätoiminta voi tarjota isille myös mahdollisuuden vertaistuen saamiseen muilta isiltä. Yleensä vertaistukea tarjoava isätoiminta toteutetaan keskusteluryhminä, joissa isät voivat keskustella keskenään isyyteen liittyvistä asioista ja yhdessä käsitellä mieleen tulleita ajatuksia ja kysymyksiä. Tällaista isätoimintaa toteutetaan esimerkiksi isyysvalmennusryhmissä. Myös Pisan päiväkodissa järjestetyt isävanhempainillat ovat esimerkkejä tällaisesta vertaistukea tarjoavasta isätoiminnasta. Isävanhempainilloissa, kuten muissakin isätoiminnan muodoissa, on myös mahdollista tutustua muihin isiin ja luoda siten uusia sosiaalisia verkostoja, jotka voivat myös tarjota merkittävää tukea isille. Monet isät saattavat ajatella, etteivät saa tarpeeksi tukea isyyteensä. Yleistä on varmasti sekin, että isät eivät halua tunnustaa muille omia epävarmuuden tunteitaan, jolloin avun ja tuen saaminen vaikeutuu. Uskon kuitenkin, että erilaiset isien vertaisryhmät voivat tarjota monille isille juuri sellaista apua ja tukea, jota he kaipaavat, koska asioista on usein helpompi keskustella samanlaisessa elämäntilanteessa olevien kanssa.

Oman tutkimuksen kohteena olleissa päiväkodeissa isille järjestetty toiminta oli ollut melko vähäistä. Se oli rajoittunut lähinnä isänpäiväkahvitilaisuuksiin ja joissakin päiväkodeissa järjestettyihin talkoisiin. Pisan päiväkotia oli järjestänyt ainoastaan isille tarkoitettun vanhempainillan, jossa oli keskusteltu pienissä ryhmissä isyydestä ja lasten kasvatuksesta. Suurin osa kyselyyn vastanneista isistä oli kuitenkin sitä mieltä, ettei päiväkodin tarvitse järjestää erikseen ohjelmaa isille. Isien aktiivinen osallistuminen päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön on mielestäni tärkeää. Päiväkodissa pidettävät isävanhempainillat voivat olla hyvä keino, kun halutaan viestittää isille, miten tärkeä rooli heillä on perheessä ja lasten kasvatuksessa sekä päiväkodin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Kyselyyni vastanneista isistä suurin osa ei ollut koskaan osallistunut isätoimintaan. Isätoiminta voi olla siis vieras asia monille isille, ja siitä tiedottamista pitäisi ehkä laajentaa, jotta se tavoittaisi nykyistä enemmän isiä. Päiväkodit voisivat toimia hyvänä isätoiminnasta tiedottamisen paikkana. Siellä voitaisiin esimerkiksi jakaa isille erilaisia esitteitä isätoimintaa toteuttavista järjestöistä tai muista paikoista. Päiväkodin työntekijät voisivat myös kertoa isätoiminnasta isille, ja tätä kautta saattaisi hyvinkin löytyä sellaisia isiä, jotka olisivat innokkaita itsekin järjestämään isätoimintaa.

9 POHDINTA

9.1 Tutkimuksen eettiset näkökulmat

Eettisten näkökulmien tulee näkyä opinnäytetyöprosessin kaikissa vaiheissa. Opinnäytetyön aiheen ja tutkimusmenetelmien valintaan, työskentelyyn, julkaisemiseen ja soveltamiseen liittyy aina eettisiä valintoja. Tutkimukselta edellytetään rehellisyyttä ja läpinäkyvyyttä. (Kuokkanen, Kivirinta, Määttänen & Ockenström 2007, 27.)

Opinnäytetyössä tehdään aina rajauksia, joiden selkeä ilmoittaminen ja perusteleminen on edellytys eettisesti korkeatasoiselle työskentelylle (Kuokkanen ym. 2007, 27). Olen pyrkinyt omassa työssäni perustelemaan aihevalintaani, käyttämiäni tutkimusmenetelmiä sekä aineiston keruu- ja analyysitapoja. Myös lähdekritiikkiin tulee kiinnittää huomiota. Tutkijan on tärkeää aina arvioida käyttämiensä lähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta. (Kuokkanen ym. 2007, 27.) Olen pyrkinyt työssäni käyttämään mahdollisimman tuoreita lähteitä. Myös Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, 113) suosittelevat tuoreiden lähteiden käyttöä, koska aiemman tiedon katsotaan kumuloituvan uuteen tutkimustietoon ja useimmilla aloilla tutkimustieto muuttuu nopeasti. Ne muutamat käyttämäni lähteet, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja, olen halunnut sisällyttää työhöni, koska ne ovat työni kannalta merkittäviä, esimerkiksi Isätoimikunnan mietintö vuodelta 1999.

Tutkimuksen teossa on tärkeää kunnioittaa ihmisten itsemääräämisoikeutta. Tutkimuksen kohteena olevien ihmisten on siis itse saatava päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 25.) Opinnäytetyöhön tietojaan antavia henkilöitä on tarkasti informoitava työstä ja sen tavoitteista. Samalla tutkija sitoutuu aineistonsa käyttämisessä ja säilyttämisessä siihen, ettei materiaali joutu muuhun kuin sovittuun tarkoitukseen. (Kuokkanen ym. 2007, 27–28.) Opinnäytetyötäni varten anoin tutkimuslupaa Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimelta, ja toteutin kyselytutkimuksen vasta sitten, kun lupa oli myönnetty minulle. Isille suunnatun kyselylomakkeen mukana oli saatekirje, jossa kerroin tutkimuksestani ja sen tavoitteista. Korostin saatekirjeessä myös vastausten luottamuksellisuutta ja sitä, että valmiista työstä ei voi tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Kyselylomakkeiden mukana annettiin vastaajille suljettava kirjekuori lomak-

keen palauttamista varten. Vastaajien tunnistamattomuuden olen pyrkinyt varmistamaan myös niin, että en työssäni erittele kyselyn vastauksia päiväkodeittain.

9.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta silti tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat eri tutkimuksissa. Tämän vuoksi tutkijan tulisi aina arvioida tekemänsä tutkimuksen luotettavuutta. Kaksi tutkimuksen arviointiin liittyvää käsitettä ovat reliaabelius ja validius. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validius eli pätevyys puolestaan tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskina mitata. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tutkimusprosessin eri vaiheet tulisi kuvata tutkimusraportissa selvästi ja totuudenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 232). Olen pyrkinyt opinnäytetyössäni kertomaan tarkasti ja selkeästi työn eri vaiheista ja perustelemaan tekemiäni ratkaisuja.

Kyselylomakkeita palautui vähemmän kuin olin kuvitellut. Olenkin paljon pohtinut sitä, mistä tämä voisi johtua. Äidit ovat ehkä yleisesti innokkaampia vastaamaan erilaisiin kyselyihin kuin isät. Toisaalta tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää nimenomaan isien kokemuksia ja toiveita, joten olin odottanut ja toivonut lomakkeita palautuvan enemmän. Isille olisi kyselyyn vastaamalla tarjoutunut mielestäni hyvä mahdollisuus pohtia isien huomioimista päiväkodeissa ja tuoda esiin omia ajatuksiaan ja toiveitaan.

Uskon joidenkin jättäneen vastaamatta kyselyyn siksi, että he pitivät sitä liian pitkänä. Lomakkeen pituus oli 6 sivua, ja yhteensä lomakkeessa oli 23 kysymystä. Lomake sisälsi sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä. Monessa lomakkeessa oli jätetty vastaamatta joihinkin avoimiin kysymyksiin, tai niihin oli vastattu niukasti. Monet lomakkeen avoimista kysymyksistä olivat sellaisia, joissa pyydettiin vastaajia esittämään kehittämis ehdotuksia nykyiseen toimintaan nähden. Vähäinen vastaaminen avoimiin kysymyksiin saattaa johtua siitä, että vastaajat ovat tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen eivätkä siksi halua tai koe tarpeelliseksi esittää kehittämis ehdotuksia. Jos-

kus kyselylomakkeissa vastaamattomuus avoimiin kysymyksiin saattaa johtua siitä, että kysymykset ovat vastaajan mielestä epäselviä. Omassa kyselylomakkeessani kysymykset olivat kuitenkin mielestäni selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Kyselylomakkeen toimiva rakenne ja kysymysten selkeys ovat erittäin tärkeitä asioita, joihin myös itse pyrin kiinnittämään erityistä huomiota lomaketta laatiessani.

Keräsin aineistoa ensimmäisen kerran marras-joulukuussa 2008. Lomakkeiden viimeinen palautuspäivä oli 10. joulukuuta. Joulun ajan läheisyys saattoi vaikuttaa vastausten määrään. Perheillä on varmasti kiireitä joulun lähestyessä, jolloin heillä ei välttämättä ole aikaa vastata kyselyihin. Olen myös pohtinut sitä, millainen vaikutus lomakkeiden jakotavalla on ollut isien vastaushalukkuuteen. Kolmessa hankkeen päiväkodissa henkilökunta jakoi lomakkeet isille vastattaviksi. Toinen, ehkä parempikin, vaihtoehto olisi voinut olla se, että olisin mennyt näihin päiväkoteihin jakamaan lomakkeet isille henkilökohtaisesti. Jakamalla lomakkeet henkilökohtaisesti olisin voinut kertoa tutkimuksestani enemmän ja vastata isien mahdollisiin kysymyksiin. Tämä olisi saattanut motivoida useampia isiä vastaamaan kyselyyn. Päädyin kuitenkin tiukan aikataulun vuoksi antamaan lomakkeet henkilökunnan jaettaviksi. Pisan päiväkodissa jaoin lomakkeita isille kuitenkin myös itse, mikä oli mielestäni hyvä ratkaisu. Tutkimusprosessin aikana onkin mielestäni tärkeää pohtia ja arvioida tekemiään ratkaisuja, jotta voi kehittyä tutkijana ja tarvittaessa muuttaa omia toimintatapojaan.

Vaikka olinkin toivonut lomakkeita palautuvan enemmän ja saavani monipuolisempia vastauksia etenkin lomakkeen avoimiin kysymyksiin, koen kuitenkin saaneeni vastaukset tutkimuskysymyksiini, eli tutkimuksen validiteettia voi pitää hyvänä. Tutkimuksen aihe ei myöskään ole erityisen arkaluonteinen, joten voidaan olettaa, että isät ovat vastanneet kysymyksiin totuudenmukaisesti. Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimuskysymyksiin saamiani vastauksia mahdollisimman monipuolisesti ja tekemään niistä tulkintoja ja johtopäätöksiä vertaamalla niitä teoriaan, aikaisempiin tutkimuksiin ja omiin kokemuksiini.

9.3 Opinnäytetyöprosessi ja oma ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessini on ollut pitkä ja siihen on kuulunut useita erilaisia vaiheita. Keväällä 2008 löysin Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden aihevälityksestä mielenkiintoiselta vaikuttavan aiheen, jota tarjosi Espoon kaupungin hanke nimeltään ”Verkostot lapsen siirtymävaiheissa”. Työssä olisi selvitetty lasten kokemuksia heidän siirtyessään esikoulusta kouluun. Hieman myöhemmin kuitenkin selvisi, että tämä aihe oli jo varattu kahdelle muulle opiskelijalle. Verkostot lapsen siirtymävaiheissa – hankkeen projektipäällikkö ehdotti minulle kuitenkin toista samaan hankkeeseen liittyvää aihetta. Hän ehdotti, että voisin opinnäytetyössäni tutkia isien ja päiväkodin tai isien ja koulun välistä yhteistyötä. Otin tarjotun aiheen vastaan, koska aihe oli mielestäni kiinnostava ja ajankohtainen.

Keväällä 2008 alkoi myös opinnäytetyön ryhmäohjaus, joka auttoi minua hyvin eteenpäin opinnäytetyöprosessissani. Ensimmäisten ryhmäohjausten aikaan opinnäytetyöni aihe ei ollut vielä rajautunut lopulliseen muotoonsa, mutta sain ryhmätapaamisissa kuitenkin hyviä vinkkejä ja palautetta. Kevään aikana aloitin tutustumisen aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin sekä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen.

Loppukeväästä 2008 tapasin hankkeesta vastaavia henkilöitä. Tapaamisessa oli mukana myös kaksi muuta opiskelijaa, jotka olivat tekemässä samaan hankkeeseen opinnäytetyötä eri näkökulmasta. Tapaaminen oli hyödyllinen, koska siinä sain lisää tietoa hankkeesta ja sen tavoitteista sekä pääsin kuulemaan tarkemmin siitä, millaisia toiveita hankkeella oli opinnäytetyöni suhteen. Päädyin rajamaan opinnäytetyöni aiheen isien ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön. Mielenkiintoista olisi ollut vertailla päiväkodin ja koulun yhteistyömuotoja isien kanssa, mutta mielestäni aihe olisi tällöin muodostunut liian laajaksi. Opinnäytetyön tekeminen päivähoidosta on myös omalta kannaltani järkevää, koska sosionomin tutkinnon lisäksi tavoittelen lastentarhanopettajan kelpoisuutta ja tulen jatkossa todennäköisesti työskentelemään päiväkodissa.

Syksyllä 2008 oli vuorossa tutkimussuunnitelman kirjoittaminen ja kyselylomakkeen laatiminen. Lomakkeen laatiminen oli mielestäni haastavampaa kuin olin kuvitellut. Välillä tuntui vaikealta laatia hyviä kysymyksiä ja päättää, mitkä kysymykset olisivat keskeisiä ja mitkä vähemmän tärkeitä. Kyselylomakkeen laatimisessa sain kuitenkin

tukea opinnäytetyöni ohjaajilta ja opiskelutovereiltani, ja mielestäni valmis kyselylomake olikin toimiva ja selkeä. Kyselyn pääsin toteuttamaan marras-joulukuun vaihteessa. Hanke toivoi alustavia tuloksia kyselystä heti vuoden 2009 alussa, joten saatuani lomakkeet takaisin aloitin heti niihin tutustumisen. Laadin saamistani tuloksista lyhyen yhteenvedon, jonka lähetin tammikuussa 2009 hankkeen projektipäällikölle sekä kolmeen hankkeen pilottipäiväkotiiin. Aineiston hankkimista jatkoin syksyllä 2009 suorittaessani opintoihini kuulunutta viimeistä harjoittelujaksoa espoolaisessa Pisan päiväkodissa. Jaoin saman kyselylomakkeen Pisan päiväkodissa 24 isälle, joista 12 vastasi kyselyyn. Tämän jälkeen minulla oli yhteensä 31 palautettua kyselylomaketta, mitä pidin sopivana määränä tähän tutkimukseen.

Pisin ja vaikein vaihe opinnäytetyöprosessissani on ollut aineiston analysoiminen. Tämän vaiheen aloitin tammikuussa 2009 ja sain sen päätökseen vasta keväällä 2010. Kirjoitin kaikki kyselylomakkeiden vastaukset puhtaaksi tietokoneella, mihin kului paljon aikaa. Lomakkeen avoimiin kysymyksiin oli vastattu melko niukasti, mikä toi lisää haasteita aineiston analysoimiseen ja tulkitsemiseen. Saamani tulosten mukaan isät ovat tyytyväisiä päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön, eikä heiltä tullut juurikaan kehittämisehdotuksia yhteistyöhön liittyen. Olisin itse toivonut enemmän kehittämisehdotuksia, mutta tärkeintä lienee kuitenkin se, että päiväkodin kanssa tehtävässä yhteistyössä ei isien mukaan ole suuria puutteita vaan se toimii hyvin.

Työskentely opinnäytetyöni yhteistyökumppaneiden kanssa toimi pääosin hyvin. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeen projektipäällikön kanssa olin tiiviisti yhteydessä etenkin opinnäytetyöprosessini alkuvaiheissa ja koen saaneeni häneltä tarvitsemaani tukea opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa. Kolmen tutkimuspäiväkodin valitsemisen hankkeessa mukana olleiden seitsemän päiväkodin joukosta toteutin yhdessä projektipäällikön kanssa. Hänen apunsa tässä vaiheessa oli erittäin merkittävää, koska hän pystyi helposti olemaan yhteydessä hankkeen päiväkoteihin, ja hänellä oli myös tietoa päiväkotien lapsimääristä sekä siitä, minkä verran hankkeen missäkin päiväkodissa oli järjestetty isille toimintaa. Projektipäällikkö myös suositteli minulle harjoittelupaikaksi Pisan päiväkotia, jossa isätoimintaan on kiinnitetty huomiota.

Pisan päiväkodissa suorittamani harjoittelujakso oli tärkeä opinnäytetyöni kannalta. Päiväkodin johtajan kanssa käymäni keskustelut isätoiminnasta ja sen merkityksestä

olivat hyödyllisiä. Päiväkodin johtajan mukaan isätyöryhmä jatkaa edelleen toimintaansa (Jokinen 2009). Isätyöryhmä ei omien tietojeni mukaan ole kuitenkaan kokoontunut monta kertaa hankkeen päättymisen jälkeen. Toivon, että isätyöryhmä kuitenkin jatkaisi tapaamisiaan ja käsitteisi niissä myös valmiin opinnäytetyöni tuloksia ja niiden herättämiä ajatuksia. Jos isätyöryhmä kokoontuu keväällä 2010, aion osallistua tapaamiseen ja kertoa siellä tutkimuksestani. Tämä olisi hyödyllistä isätyöryhmän toiminnan kannalta ja antaisi minulle tärkeää kokemusta tutkimustulosten esittelemisestä, mikä kuuluu keskeisesti tutkimusprosessiin. Toivon opinnäytetyöstäni olevan hyötyä isätoiminnan kehittämisessä. Valmiin opinnäytetyöni toimitan isätyöryhmän lisäksi myös hankkeessa toimineelle projektipäällikölle, jonka kautta tutkimuksestani ja sen tuloksista tiedotetaan laajemmin espoolaisen päivähoiton toimijoille.

Opinnäytetyön tekeminen oli vaativa, mutta opettavainen ja antoisa kokemus. Se antoi minulle hyvän kuvan siitä, kuinka monivaiheinen ja laaja prosessi tutkimuksen tekeminen on. Koen kehittyneeni tutkijana selvästi opinnäytetyöprosessin edistyessä. Jos nyt tekisin uuden tutkimuksen, tietäisin paremmin mihin asioihin kannattaa keskittyä ja mitä kannattaisi ehkä tehdä toisin kuin tässä tutkimuksessa.

Koen opinnäytetyöprosessin aikana myös kasvaneeni ja kehittyneeni ammatillisesti. Sosionomikoulutuksen aikana olen saanut hyvät teoreettiset tiedot lapsuudesta ja vanhemmuudesta sekä päivähoiton periaatteista ja työmenetelmistä. Harjoittelujaksot ovat antaneet mahdollisuuden opetella asiakastyötä, teorian soveltamista käytäntöön sekä omien vuorovaikutustaitojen kehittämistä. Oppiminen jatkuu kuitenkin koulutuksen jälkeenkin ja läpi koko työuran. Tulevana sosionomina ja päiväkodin työntekijänä kohtaan varmasti monia haasteita työssäni. Päiväkodissa toimivalla ammattikasvattajalla ja vanhemmilla saattaa joskus olla täysin erilaisia näkemyksiä lapsen kasvatuksesta ja siitä, mikä olisi oikea tapa toimia. Vanhemmat tuntevat lapsensa paremmin kuin kukaan muu, mutta ammattikasvattajalla on koulutuksen ja kokemuksen kautta saavutettua asiantuntemusta lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. Kasvatuskumppanuudessa pyritään molempia osapuolia kunnioittavaan ja arvostavaan dialogiin ja kasvatusyhteistyöhön. Tällä hetkellä koen omalla kohdallani haasteellisiksi etenkin tilanteet, joissa vuorovaikutus päiväkodin työntekijän ja vanhempien välillä ei jostain syystä toimi toivotulla tavalla tai joissa työntekijä ja vanhemmat eivät saavuta yhteisymmärrystä lapsen kasvatukseen liittyvien asioiden suhteen. Työntekijän tulee pystyä toimimaan ammatillisesti

oikein vaikeissakin tilanteissa. Haastavat tilanteet työelämässä ovat kuitenkin mielestäni hyödyllisiä, koska niistä oppii aina jotain uutta. Toivonkin tulevassa työssäni kohtaavani mahdollisimman erilaisia lapsia ja vanhempia, jotta pystyn kehittämään itseäni ja omaa toimintaani.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen oppinut paljon kasvatuskumppanuudesta ja kiinnittänyt entistä enemmän huomiota vanhempien kohtaamiseen päiväkodissa. Suoritin ensimmäisen päiväkotiharjoitteluni pian sen jälkeen, kun olin löytänyt aiheen opinnäytetyöhöni. Tässä harjoittelussa minulla oli tavoitteena tutustua päiväkotiin työympäristönä, harjoitella lapsiryhmien ohjaamista ja perehtyä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Näitä tavoitteita pääsin syventämään syksyllä 2009 toisen päiväkotiharjoitteluni aikana, jonka suoritin toisessa päiväkodissa pienempien lasten ryhmässä. Molemmat harjoittelut tukivat hyvin opinnäytetyöprosessiani ja omaa ammatillista kasvuani, koska niiden aikana pääsin toimimaan eri-ikäisten lasten kanssa, harjoittelemaan lapsiryhmien ohjaamista ja kohtaamaan monenlaisia vanhempia. Harjoitteluissa ja lapsuuteen liittyvissä teoriaopinnoissa saavuttamani oppimiskokemukset aion pitää mielessäni myös jatkossa, ja uskon niistä olevan minulle hyötyä työelämässä.

Opinnäytetyön tekeminen on saanut minut pohtimaan isyyttä monista eri näkökulmista ja kiinnittämään huomiota isien asemaan yhteiskunnassamme ja sen palvelujärjestelmissä. Isyyttä ei ole opintojeni aikana käsitelty erikseen, joten sen valitseminen opinnäytetyön aiheeksi antoi mahdollisuuden uusien asioiden oppimiseen.

Aion tulevaisuudessa päivähoidossa työskennellessäni kiinnittää huomiota vanhempien kohtaamiseen ja siihen, miten isät osallistuvat päivähoidon kanssa tehtävään yhteistyöhön. Isätoimintaa tulisi mielestäni järjestää jatkossakin, ja olisi tärkeää pyytää siihen osallistuneilta isiltä palautetta, jotta toimintaa voidaan edelleen kehittää isien toiveita vastaavaksi. Päivähoidon henkilöstön keskeisenä tehtävänä on tukea vanhempia lapsen kasvatuksessa. Lapsen kehittymisen, kasvamisen ja oppimisen kannalta on mielestäni tärkeää, että vanhemmat saavat tarvitsemaansa tukea omaan vanhemmuuteensa. Isätoiminta voi olla merkittävä tuki isälle, joka kaipaa vertaistukea, uusia kokemuksia lapsensa kanssa tai uusia sosiaalisia verkostoja. Päiväkoti voisi olla yksi isätoimintaa toteuttavista tahoista, koska se tavoittaa isät hyvin.

Tärkeä osa sosionomin ammatillisuutta on mielestäni pyrkimys asiakkaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Isien tukeminen lasten kasvatuksessa ja isien huomioiminen tärkeänä osana perhettä on asia, johon aion tulevana sosionomina ja päivähoidon työntekijänä kiinnittää huomiota. Aiheesta on mielestäni tärkeää puhua ja saada isien omat ajatukset ja toiveet näkyviksi. Sosiaalialan kompetensseissa eli keskeisissä osaamisvaatimuksissa määritellään, että sosionomi tuntee hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta tukevan palvelujärjestelmän. Hän kykenee hahmottamaan palveluiden muutoksia ja pystyy osallistumaan niiden monipuoliseen kehittämiseen. Hän osaa myös suunnata ja koota tarpeen mukaisia palveluita erilaisissa elämäntilanteissa olevien asiakkaiden tueksi. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 18–19.) Lasten ja perheiden parissa työskentelevän sosionomin keskeistä osaamisaluetta on mielestäni perheiden monipuolinen tukeminen erilaisissa elämäntilanteissa. Tähän kuuluu myös isien tukeminen isyydessään ja isille suunnatuista toiminnoista ja palveluista kertominen heille. Koska olen tehnyt opinnäytetyöni isyydestä ja perehtynyt opinnäytetyöprosessin aikana aiheeseen syvällisesti, minulla on hyvät mahdollisuudet tulevassa työssäni pitää isyyttä esillä ja olla mukana kehittämässä isille suunnattua toimintaa päivähoidon alueella.

9.4 Jatkotutkimusehdotuksia

Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hankkeessa pyrittiin kehittämään isätoimintaa niin päiväkodeissa kuin kouluissakin. Itse päädyin jättämään koulun oman tutkimukseni ulkopuolelle ja tarkastelin ainoastaan isien osallistumista päiväkodin toimintoihin. Vastaavanlainen tutkimus kouluympäristössä toteutettuna olisi mielenkiintoinen ja varmasti myös hyödyllinen.

Myös isyyden liittäminen monikulttuurisiin näkökulmiin aiheuttaa minulle paljon pohittamisen aihetta. Maahanmuuttajien määrä kasvaa Suomessa jatkuvasti. Tulevaisuudessa päivähoidossa on yhä enemmän maahanmuuttajalapsia, etenkin pääkaupunkiseudulla. Monissa muissa kulttuureissa perhekäsitys ja perheenjäsenten roolit ovat hyvin erilaisia kuin omassa suomalaisessa kulttuurissamme. Isän rooli perheen elättäjänä ja auktoriteettina varmasti korostuu monien muiden kulttuureja edustavien ihmisten perheissä. Useimmissa maahanmuuttajaperheissä äiti on vastuussa lasten ja kodin hoitamisesta.

Maahanmuuttajaperheiden isien saaminen mukaan päiväkodin toimintoihin ja kasvatusyhteistyöhön voi olla haasteellista näiden kulttuuriin ja perheerooleihin liittyvien erojen takia.

Maahanmuuttajalasta olisi tuettava kielen oppimiseen ja suomalaiseen kulttuuriin sopeutumiseen siten, että hän kuitenkin pitää yllä myös omaa kulttuuriaan ja siinä omaksumiaan hänelle tärkeitä arvoja ja toimintoja. Päiväkotia voi olla maahanmuuttajaperheelle suurena tukena niin kielen oppimisessa, suomalaiseen kulttuuriin tutustumisessa kuin sosiaalisten verkostojen luomisessakin. Siksi olisikin mielestäni tärkeää saada myös maahanmuuttajaisät mukaan päiväkodin ja perheen väliseen yhteistyöhön. Yksi hyvä jatkotutkimusehdotus voisikin olla se, että selvitetäisiin päivähoidossa olevien maahanmuuttajalasten isien näkemyksiä päiväkodin ja kodin välisestä yhteistyöstä. Myös päiväkodin työntekijöitä voisi haastatella ja selvittää, miten he kokevat maahanmuuttajaisien osallistuvan päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön ja millaisia haasteita maahanmuuttajaisien kohtaamiseen heidän mielestään liittyy.

LÄHTEET

- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Espoon kaupunki 2006a. Verkostot lapsen siirtymävaiheissa –hanke. Viitattu 8.1.2009
<http://www.espoo.fi/hankkeet/?Path=1;28;29;1047;1098;47897;83213>
- Espoon kaupunki 2006b. Verkostot lapsen siirtymävaiheissa –hanke. Rukkasryhmät. Viitattu 16.9.2008
<http://www.espoo.fi/hankkeet/?Path=1;28;29;1047;1098;47897;83213;83591>
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, Jouko 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) Mies ja muutos: kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere: Tampere University Press, 169–193.
- Huttunen, Jouko 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Isätoimikunta 1999. Isätoimikunnan mietintö. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Jokinen, Jari 2009. Päiväkodin johtaja, Pisan päiväkotit. Espoo. Keskustelu 17.11.
- Juvakka, Essi & Viljamaa, Janne 2002. Miehen mittainen isä. Helsinki: WSOY.
- Järvensivu, Salla & Virola, Miia 2007. Isä osana perhettä ja päivähoitoa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Länsi, Pori. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kaidesoja, Sari-Nina; Kirves, Laura & Nieminen, Sanna 2009. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hanke 2007–2008. Hankkeen loppuraportti. Espoo.
- Kajander, Jussi 2008. Isäksi tulemisen kokemus antaa suunnan isyydelle. Helsingin Sanomat 18.7., pääkirjoitus. Viitattu 3.2.2010
<http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Is%C3%A4ksi+tulemisen+kokemuks++antaa+suunnan+isyydelle/HS20080718SI1MA011xa>
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa &

- Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.
- Kinnunen, Saara 2005. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Koskinen, Eeva & Mustonen, Katri 2006. ”Sen musta pitäis olla meille isille oikeus ja kunnia. Se, että saadaan osallistua.” Isien kokemuksia isätoiminnasta ja Jyväskylän seudun Perhe-hankkeen Isärundin ensimmäiseltä kierrokselta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma & sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä: opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.3.2010
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Muut_PDF/C10_2007_Kohti_tutkivaa_ammattikaytanta.pdf
- Laki lasten päivähoitosta 1973/36, 19.1.1973.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Mesiäislehto-Soukka, Helinä 2005. Perheenisäyksen isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Oulun yliopisto. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Väitöskirja.
- Miessakit ry i.a. Isätoiminta. Viitattu 10.7.2009
http://www.miessakit.fi/fi/isyyden_tueksi/isatoiminta
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro.
- Puroila, Anna-Maija & Karila, Kirsti 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo Kinos & Jorma Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-Kustannus, 204–226.
- Rantalaiho, Minna 2003. Pohjoismaisen isyyspolitiikan isäkuva. Teoksessa Hannele Forsberg & Ritva Nätkin (toim.) Perhe murroksessa: kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus, 202–229.
- Sarkadi, Anna; Kristiansson, Robert; Oberklaid, Frank & Bremberg, Sven 2008. Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. Acta Paediatrica 97, 153–158. Viitattu

8.3.2010

http://www.unav.es/icf/main/top/marzo08/Sarkadi_fathersinvolvement.pdf

Sinkkonen, Jari 1998. Yhdessä isän kanssa. Porvoo: WSOY.

Sinkkonen, Jari 2001. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.

Sinkkonen, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun? Helsinki: WSOY.

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes.

Säkijärvi, Maija 2008. Mannerheimin Lastensuojeluliiton isäkyselyn tulokset. Sosiaali-
kehitys Oy. Viitattu 8.3.2010 [http://mll-fi-
bin.directo.fi/@Bin/e1291028b1489b48e51fed8c2dfc0015/1250787680/ap
plicati-
on/pdf/5848495/MLL%20isäkyselyn%20tulokset,%20Sosiaali%20kehitys%20
Oy%20041108.pdf](http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/e1291028b1489b48e51fed8c2dfc0015/1250787680/application/pdf/5848495/MLL%20isäkyselyn%20tulokset,%20Sosiaali%20kehitys%20Oy%20041108.pdf)

THL 2008a. Varttua – varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Mitä on varhaiskasvatus?
Viitattu 8.2.2010

http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/varhaiskasvatus/mita_on_vaka.htm

THL 2008b. Varttua - varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Päiväkotit. Viitattu 26.5.2009
[http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivakoti/pai
vakoti.htm](http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivakoti/paivakoti.htm)

THL 2009a. Varttua – varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Päivähoito. Viitattu 2.2.2010
[http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivahoito.ht
m](http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivahoito.htm)

THL 2009b. Varttua – varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Kasvatuskumppanuus. Viitat-
tu 8.2.2010
<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>

Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun –hanke i.a. Esite. Tuloste tekijän hallussa.

Unkuri, Juhana 2004. Isäkin voi antaa lapselle hoivaa ja hellyyttä. Kristillinen Kasvatus
2/2004. Viitattu 28.7.2009
<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/20042/jouko.htm>

Vuori, Jaana 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa Ilana Aalto & Jani Ko-
lehmäinen (toim.) Isäkirja: mies, vanhemmuus ja sukupuoli. Tampere:
Vastapaino, 27–63.

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje isille

HYVÄ ISÄ,

Opiskelen sosionomiksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja olen tekemässä opinnäytetyötäni liittyen Espoon kaupungin Verkostot lapsen siirtymävaiheissa – hankkeeseen. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää isien kokemuksia ja toiveita päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä. Kerään aineistoa opinnäytetyöhöni tällä kyselyllä.

Verkostot lapsen siirtymävaiheissa –hankkeessa kannustetaan vanhempia yhteistyöhön lapsen elämän tärkeiden toimijoiden kanssa. Yhtenä tavoitteena on luoda isille monipuolisempia mahdollisuuksia osallistua päiväkodin arkeen ja toimintaan. Tavoitteen saavuttamiseksi isien omien kokemusten ja toiveiden selvittäminen on tärkeää.

Kysely toimitetaan kolmeen hankkeessa mukana olevaan päiväkotiin, 3–5-vuotiaiden lasten isille. Pyydän Sinua ystävällisesti vastaamaan oheiseen kyselylomakkeeseen ja palauttamaan sen kirjekuoressa päiväkotiin 10.12.2008 mennessä. Vastauksesi on minulle erittäin tärkeä.

Kyselyyn vastataan nimettömänä. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä kenenkään henkilöllisyys tule esille tutkimuksessa. Lisätietoja kyselyyn liittyvistä asioista saa minulta sähköpostilla tai puhelimitse.

Kiitos paljon vaivannäöstäsi!

Ystävällisin terveisin,

Saara Harju
(yhteystiedot poistettu)

Liite 2: Kyselylomake

KYSELYLOMAKE

Vastausohjeita:

Moniin lomakkeen kysymyksiin on valmiit vastausvaihtoehdot. Tällöin riittää, että ympyröit sopivan vastausvaihtoehdon numeron. Joissakin kohdissa vastaus tulee kirjoittaa annetuille viivoille. Kysymyksiin 9 ja 10 vastataan merkitsemällä rastit sopiviin kohtiin.

Taustatiedot

1. Ikäsi: _____ vuotta

2. Mikä on koulutuksesi?

- 1 Kansakoulu
- 2 Peruskoulu
- 3 Lukio
- 4 Ammattikoulu
- 5 Ammattikorkeakoulu/opistoasteen koulutus
- 6 Ylempi korkeakoulu
- 7 Jokin muu, mikä? _____

3. Millainen on työtilanteesi tällä hetkellä?

- 1 Olen työssä
- 2 Olen työtön
- 3 Olen opiskelija
- 4 Olen eläkkeellä
- 5 Jokin muu, mikä? _____

4. Mikä on äidinkielesi?

- 1 suomi
- 2 ruotsi
- 3 jokin muu, mikä? _____

5. Millainen on perhetilanteesi tällä hetkellä?

- 1 Asun yksin
- 2 Asun puolison kanssa
- 3 Asun ydinperheessä (puolison kanssa yhteisiä lapsia)
- 4 Asun uusperheessä (puoliso sekä omia/yhteisiä/puolison lapsia)
- 5 Asun lapsen/lasten kanssa
- 6 Jokin muu, mikä? _____

6. Lastesi määrä: _____

7. Lastesi iät: _____ **8. Kuinka kauan lapsesi on ollut/ovat olleet tässä päiväkodissa:** _____

Osallistuminen perheessä**9. Kumpi perheessäsi osallistuu enemmän seuraaviin asioihin? Merkitse rastilla.**

	Äiti	Isä	Molemmat yhtä paljon
1 Rajojen asettaminen lapsille	___	___	___
2 Ajan viettäminen lasten kanssa	___	___	___
3 Leikkiminen lasten kanssa	___	___	___
4 Lasten perushoito (esim. puhtaus, ruoka, vaatteet)	___	___	___
5 Kotityöt	___	___	___
6 Lasten harrastukset (esim. kuljettaminen niihin)	___	___	___

10. Kumpi perheessäsi osallistuu enemmän päiväkodin arkeen seuraavissa asioissa? Merkitse rastilla.

	Äiti	Isä	Molemmat yhtä paljon
1 Lasten vieminen päiväkotiin	___	___	___
2 Lasten hakeminen päiväkodista	___	___	___
3 Yhteydenpito päiväkotiin (esim. reissuvihkolla tai puhelimitse)	___	___	___
4 Päiväkodin kasvatustalkoot	___	___	___
5 Päiväkodin vanhempainillat	___	___	___
6 Päiväkodin talkoot (esim. siivous, leikkivälineiden kunnostus)	___	___	___
7 Päiväkodin joulujuhlat ja muut juhlat	___	___	___
8 Päiväkodin lasten, työntekijöiden ja vanhempien yhteiset retket	___	___	___

Isien ja päiväkodin välinen yhteistyö

11. Miten päiväkoti mielestäsi huomioi isät suhteessa äiteihin?

- 1 Isät huomioidaan huomattavasti äitejä paremmin
- 2 Isät huomioidaan jonkin verran äitejä paremmin
- 3 Isät huomioidaan tasavertaisesti äitien kanssa
- 4 Isät huomioidaan jonkin verran äitejä huonommin
- 5 Isät huomioidaan huomattavasti äitejä huonommin

12. Miten päiväkoti voisi mielestäsi huomioida isät nykyistä paremmin?

---

13. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia kodin ja päiväkodin välisiä yhteistyömuotoja? Ympyröi omaa mielipidettäsi vastaava vaihtoehto. Voit myös perustella vastauksesi alla oleville viivoille.

- 1 = Ei lainkaan tärkeä
 2 = Ei kovin tärkeä
 3 = Neutraali
 4 = Melko tärkeä
 5 = Erittäin tärkeä

- 1 Henkilökunnan ja vanhempien väliset päivittävät keskustelut   1 2 3 4 5
 Perustelut:

- 2 Päiväkodin kasvatust keskustelut   1 2 3 4 5
 Perustelut:

- 3 Päiväkodin vanhempainillat   1 2 3 4 5
 Perustelut:

- 4 Päiväkodin joulujuhlat
ja muut juhlat
Perustelut:

1 2 3 4 5

- 5 Päiväkodin talkoot
Perustelut:

1 2 3 4 5

---

14. Mitä muita kodin ja päiväkodin välisiä yhteistyömuotoja lastesi päiväkodissa on? Mitä mieltä olet niistä ja niiden tärkeydestä?

---

15. Kuinka usein osallistut seuraaviin päiväkodin ja kodin välisiin yhteistyömuotoihin? Ympyröi sopiva vaihtoehto. Voit myös perustella vastauksesi alla oleville viivoille.

- 1 = En osallistu koskaan
2 = Osallistun harvoin
3 = Osallistun joskus
4 = Osallistun useimmiten
5 = Osallistun aina

- 1 Henkilökunnan ja vanhempien
väliset päivittävät keskustelut
Perustelut:

1 2 3 4 5

- 2 Päiväkodin kasvatustalkoot
Perustelut:

1 2 3 4 5

- 3 Päiväkodin vanhempainillat 1 2 3 4 5
Perustelut:

- 4 Päiväkodin joulujuhlat ja 1 2 3 4 5
muut juhlat
Perustelut:

- 5 Päiväkodin talkoot 1 2 3 4 5
Perustelut:

---

16. Osallistutko mielestäsi riittävästi päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön?

- 1 Kyllä
2 En

17. Kuinka tyytyväinen olet lastesi päiväkodin ja isien väliseen yhteistyöhön?

- 1 Erittäin tyytyväinen
2 Tyytyväinen
3 En tyytyväinen, mutta en tyytymätönkään
4 Tyytymätön
5 Erittäin tyytymätön

18. Miten päiväkodin ja isien välistä yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

Isätoiminta

Isätoiminnalla tarkoitetaan isille tai isille ja lapsille suunnattua toimintaa (esim. retket, leirit, kerhot tai erilaiset isäryhmät). Isätoimintaa voivat järjestää kunnat, järjestöt, seurakunnat tai muut tahot.

19. Oletko osallistunut jonkin tahon järjestämään isätoimintaan?

- 1 En
- 2 Kyllä, kenen/minkä järjestämään: _____

20. Mikä seuraavista on/on ollut/olisi omalla kohdallasi tärkein syy osallistua isätoimintaan?

- 1 Muihin isiin tutustuminen
- 2 Vertaistuen saaminen muilta isiltä
- 3 Mukava tapa viettää aikaa lapsen/lasten kanssa
- 4 Uusien kokemusten saaminen
- 5 Jokin muu syy, mikä: _____

21. Onko lapsesi päiväkotia järjestänyt isille toimintaa? Jos on, niin millaista?

---

22. Millaista toimintaa toivoisit päiväkodin järjestävän isille?

---

23. Olisitko kiinnostunut olemaan mukana isille suunnatun toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa?

- 1 Kyllä
- 2 Ehkä
- 3 En

24. Voit halutessasi kertoa vielä jotakin muuta isien ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön tai isätoimintaan liittyen tai kommentoida kyselyä paperin kääntöpuolelle.

***Palauta kyselylomake päiväkotiin viimeistään keskiviikkona 10.12.2008.
KIITOS VASTAUKSESTASI!***